

bonuz faciendū: ita fomes inducit ad peccandū. Alio mō
p̄ compatiōē ad causā. Cum autē fomes sit quedā pena
peccati duplicem causam habet. Unā quidē ipsum peccatū
quod in peccante dñum accepit et lege impoſuit que
est fomes sicut dñs seruo victo legem imponit. Alia cau-
sa fomitis est deus q̄ hanc penā homini peccanti indidit:
vt rationi eius inferiorē vires non obedirent. Et fm̄ hoc
ipsa inobediētia inferiorū virium q̄ dicit fomes lex dicitur
inquantū est p̄ legem diuine iusticie' introducta. sicut
iusti iudicis sententia que legem habet. fm̄ illd. 1. Reg. 30.
Et factū est hoc ex die illa et deinceps constitutū et p̄hi-
nitū et quasi lex in israel vsq; ad diem hāc. Dec autē lex ori-
ginaliter quidem consistit in appetitu sensitiuo. sed distu-
sine inuenit in omnibus membris que deseruiunt cōcupie
ad peccandum. supra. 6. Sicut exhibitis membra v̄ra
seruire immūdicie etc. Et ideo dicit in mēbris v̄ris. Dec
autē lex duos effectus in homine habet. Primo nāq; resis-
tit rationi. et quantū ad hoc dicit. Repugnantē legi mē-
tis mee. i. legi moysi que dicit lex mentis inquantū confo-
nat mēti. vel legi naturali q̄ dicit lex mentis: q̄ naturalit̄
menti indita est. supra. 2. Qui ostendunt opus legis scri-
ptum in cordibus suis. Et de hac repugnātia dicit. Gal. 5.
Caro cōcupiscit aduersus sp̄s. Secundus effectus ē q̄
hoīez inseruitutē redigit. Et q̄tū ad hoc subdit. Et capti-
uātem me vel captiuū me ducētē fm̄ aliā literā in lege
peccati que est in membris meis. id ē in me ipso more he-
braice locutionis fm̄ quā ponunt noīa loco p̄nominum.
Lex autē peccati captiuat hominem dupliciter. Uno mo-
do hominem peccatorē p̄ consensum et operationē. Alio
modo hominē sub gr̄a cōstitutū q̄tū ad cōcupiscētie mo-
tum. De hac captiuitate dicitur in psalmo: In conuertē-
do dominus captiuitatē syon. Deinde cū dicit. Infelix
ego homo etc. Agit de liberatione a lege peccati. et tria cir-
ca hoc facit. primo quidē ponit questionem. secundo po-
nit responsionē ibi. Gratia dei etc. tertio infert conclusiōez
ibi: Ergo ego ipse etc. Circa primū duo facit. Anum q̄dē
confiteē. s. suam miseriam cum dicit. Infelix ego hō. quod
quidem est p̄ peccatum qd̄ in homine habitat siue q̄tū
ad carnem tantū sicut in iusto. siue etiam quantū ad mens-
tem sicut in peccatore. p̄uer. 14. Miseros facit populos
peccatū. ps. Miser factus sum et curuatus sum vsq; in fis-
nem. Aliud autem querit dicens. Quis me liberabit de
corpore mortis huius? Que quidē videt̄ questio esse desi-
derantis fm̄ illud. ps. Educ de carcere animā meā. Sciē-
dum est tū q̄ in corpore hominis considerari potest natu-
ra ipsa corporis que est cōueniens aīe vnde ab ea nō vult
separari. 2. Cor. 5. Nolum' expoliari sed supueſtiri. Et
iterū corruptio corporis q̄ aggrauat animā. fm̄ illud sap.
9. Corpus quod corrumpit aggrauat animā etc. Et ideo
signanter dicit. De corpore mortis huius. Deinde cuz
dicit. Gratia dei etc. respondet questionē. Non est homo
pprijs viribus potest liberari a corporis corruptione nec
etiam anime q̄tū consentiat rationi contra peccatū: sed
solum p̄ gr̄am christi fm̄ illud Jo. 8. Si filius vos libera-
uerit: vere liberi eritis. Et ideo sequit̄. Gratia dei. s. me li-
berauit quod dāt p̄ iesum xpm̄. Jo. 1. Gratia et veritas p̄
iesum christum facta est. Dec autē liberat a corpore mortis
huius dupliciter. Uno mō vt corruptio corporis mēti nō
dñet̄ trahē eā ad peccandū. Alio mō corruptio corporis
vt totaliter tollat̄. quantū ergo ad primū conuenit dicere
peccatori: gratia liberauit me de corpore mortis huius. i.
liberauit me a peccato in quo est anima inducta ex corpo-
ris corruptione. sed ab hoc iam iustus liberatus est. Unde
ei competit dicere quantū ad secundū: gratia dei liberauit
me de corpore mortis huius. vt. s. in corpore meo non sit
corruptio peccati aut mortis: quod erit in resurrectione.

Deinde cum dicit. Agit ego ipse etc. infert conclusionē
que fm̄ duas premisas expositiones diuersimode ex pre-
missis infert. fm̄ em̄ q̄ p̄missa verba exponunt in persona
peccatoris sic inferenda est conclusio. Dicitur est q̄ gratia
dei liberauit me a corpore mortis huius. vt. s. ab eo nō de-
ducatur in peccatū. ergo quādo ero iam liberatus mente ser-
uio legi dei. fm̄ carnē autē legi peccati que quidē in carne
remanet quantū ad fomitem p̄ quē caro cōcupiscit aduer-
sus spiritū. Si autē premisa verba intelligant̄ ex p̄sona
iusti sic est inferendū: gratia dei p̄ iesum christū liberauit
me de corpore mortis huius. ita. s. vt in me non sit corru-
ptio peccati et mortis. Agit ego ipse vnus et idem ante q̄ li-
berer: mente seruo legi dei ei consentiens: carne autē seruo
legi peccati inquantū cato mea fm̄ legem carnis mouet̄
ad concupiscendū.

Incipit capitulū octauū

Nihil ergo nunc damnationis est
his qui sunt in christo iesu: qui nō
fm̄ carnē ambulant. Lex em̄ spi-
ritus vite in christo iesu: liberauit me a lege
peccati et mortis. Nam qd̄ impossibile erat le-
gi quo infirmabat̄ p̄ carnem. deus filium su-
um mittens in similitudinē carnis peccati. et
de peccato damnauit peccatū in carne. vt iu-
stificatio legis impleret̄ in nobis: qui nō fm̄
carnez ambulamus sed fm̄ spiritū. Qui em̄
fm̄ carnez sunt: que carnis sunt sapiunt. qui
vero fm̄ spiritum sunt: que sunt spiritus sen-
tiunt. Nam prudentia carnis mors est: pru-
dentia autē spiritus vita et pax.

Postq̄ apostolus ostendit q̄ per gratiam christi libera-
mur a peccato et lege. hic ostendit q̄ p̄ eandem gratiam li-
beramur a damnatione. Et primo ostendit q̄ p̄ gratiam
xpi liberamur a damnatione culpe. secundo q̄ p̄ eandem
gratiam liberamur a damnatione pene ibi. Si autē christus
etc. Circa primū duo facit. Primo p̄ponit qd̄ intēdit: se-
cundo p̄bat p̄positum ibi. Lex em̄ vite etc. Circa primū
duo facit. primo p̄ponit beneficium qd̄ gr̄a confert: cōclu-
dens ex premisis ita. Gratia dei p̄ iesum xpm̄ liberauit me
de corpore mortis huius in qua existit nostra redemptio.
ergo nunc ex quo sumus p̄ gratiam liberati. nihil damna-
tionis est residuū. q̄ tollit damnatio quantū ad culpā et
quantū ad penam. Job. 34. Ipso concedente pacē: quis
est qui condemnet? Secundo ostendit quibus hoc bene-
ficium concedat̄. et ponit duas conditiones que ad hoc re-
quiruntur: quaz̄ primā ponit dicens his qui sunt in chris-
to iesu. i. qui sunt ei incorporati p̄ fidem et dilectionē et
fidei sacramentū. Gal. 3. Omnes quoque in christo bap-
tizati estis christum induistis. Jo. 15. Sicut palme nō
potest ferre fructū nisi manserit in vite. sic nec vos nisi in
me manseritis. Illis vero quia non sunt in christo iesu dā-
natio debetur. Unde ibidem subdit. Si quis in me non
manserit mittetur foras sicut palme et arefcet et colligēt
eum et in ignem mittent et ardet. Secundam conditionē
ponit dicens. Qui non fm̄ carnem ambulant. i. cōcupi-
scentiam carnis non sequuntur. 2. cor. 10. In carne am-
bulantes non fm̄ carnem militamus. Ex his autem ver-
bis aliqui volunt accipere q̄ in infidelibus qui non sunt
in christo iesu etiam primi mor' sint peccata mortalia: q̄
uis eis non consentiant. quod est fm̄ carnem ambulare.
Si enim illi qui non fm̄ carnem ambulant ex hoc non eis

Ad Romanos

damnabile est q̄ carne seruūt legi peccati s̄m primos cōcupiscentie motus. quia sunt in christo iesu. sequit̄ a contrario sensu q̄ illis q̄ non sunt in christo iesu hoc sit damnabile. Ad hoc etiam rationem inducūt. Dicunt enim q̄ necesse est actum damnabile esse qui p̄cedit ex habitu dānabilis peccati. Peccatum autem originale est damnabile quia priuat homines eterna vita: cuius habitus manet in infidelibus: cui non est originalis culpa dimissa. Quilibet ergo motus concupiscentie ex originali peccato prouenit: ens est in eis peccatū damnabile. Primo autem ostendit̄ dum est hanc positionem esse falsam. Primus enim motus habet q̄ nō sit peccatū mortale. ex eo q̄ rationem nō attingit in qua complet̄ ratio peccati. Ita aut̄ causa etiā in infidelibus manet. Unde in infidelibus primi motus non possunt esse peccata mortalia. Preterea in eadē specie peccati grauit̄ peccat fidelis q̄ infidelis. s̄m illud. He. 10. Quantomagis putatis deteriora mereri r̄. Si ergo primi motus in infidelibus essent peccata mortalia. multomagis i fidelibus. Secundo respondendū est ad eorum rationes. Nam primo quidem s̄m littera apli hoc habere non possunt. Non enim dicit apostolus q̄ hoc solum nō sit damnabile his qui sunt in christo iesu q̄ carne seruūt legi peccati s̄m concupiscentie motus. sed q̄ omnino nihil est eis damnationis. Illis autē qui non sunt in christo iesu est hoc ipsum damnabile. Preterea si hoc ad primos motus referat̄ his qui non sunt in christo iesu sunt damnabiles huiusmodi motus s̄m damnationem originalis peccati. que adhuc in eis manet: a qua sunt liberati hi qui sunt in christo iesu. non autem sic q̄ per huiusmodi motus noua addatur eis damnatio. Quia etiam secūdo obijciunt nō ex necessitate concludit̄ qd̄ intendūt. Non enim verū est q̄ actus quilibet p̄cedēs ex habitu peccati dānabilis sit etiā et ipse damnabilis. sed solum quando est actus perfectus per consensum rationis. Si enim in aliq̄ sit habitus adulterij motus concupiscentie adulterij qui est actus imperfectus non est in eo peccatum mortale. sed solum motus perfectus qui est per consensum rationis. Et preterea actus ex tali habitu procedens non habet aliam rationē dānationis ab ea que est s̄m rationē habitus. Et s̄m hoc primi motus in infidelibus ex eo q̄ procedunt a peccato originali non afferunt damnationem peccati mortalis. s̄ solum originalis. Deinde cum dicit. Lex r̄. pbat qd̄ dixerat. et primo quantum ad primam conditionem qua dixerat nihil esse damnationis his qui sunt in xpo iesu. Secundo quantum ad secundam conditionem qua dixerat qui non s̄m carnem ambulant ibi. Qui non s̄m carnem ambulamus r̄. Circa primū duo facit. primo ponit probationem. secundo manifestat quod supposuerat per causam ibi. Nam quod impossibile erat legi r̄. Circa primū ponit talem rationem. Lex spiritus liberat hominem a peccato r̄ morte: sed lex spūs est in iesu christo. ergo per hoc q̄ aliquis est in christo iesu. liberatur a peccato r̄ morte: q̄ autē lex spiritus liberet a peccato r̄ morte sic probat. Lex spiritus est causa vite: sed per vitam excluditur peccatus r̄ mors que est effectus peccati. Nam r̄ ipsum peccatū est spiritualis mors anime. ergo lex spiritus liberat hominē a peccato r̄ morte. Damnatio autem non est nisi p̄ peccatum r̄ mortē: ergo his qui sunt in christo iesu nihil damnationis existit. Hoc est ergo qd̄ dicit. Lex enim spiritus r̄. Que quidem lex potest dici vno modo spiritus sanctus. ut sit sensus Lex spiritus id est lex que est spiritus. lex enim ad hoc datur ut p̄ eam homines inducant̄ ad bonū. Unde a philosophis in secundo ethicorum dicit q̄ intentio legislatoris est ciues facere bonos. quod quidem lex humana facit solum notificando qd̄ fieri debeat. sed spiritus sanctus mentem inhabitans non solum docet quid oportet

teat fieri intellectum illuminando de agendis. sed etiam affectum inclināt ad recte agendum. Jo. 14. Paraclitus autē spiritus sanctus quem mittet pater in nomine meo ille vos docebit omnia quantum ad primū. r̄ suggeret vobis omnia quantum ad secundum: quecūq̄ dixerō vobis. Alio modo lex spiritus potest dici p̄prie effectus spiritus sancti. scz fides p̄ dilectionem operans. que quidem r̄ docet interius de agendis. s̄m illud infra. 1. Jo. 2. Inchoat docere bit vos de omnibus. r̄ inclināt affectum ad agendū. s̄m illud. 2. cor. 5. Caritas christi viget nos. Et hec quidē lex spiritus dicitur lex noua que vel est ipse spiritus sanctus vel eaz in cordibus nostris spiritus sanctus facit. Iere. 31. Dabo legem meam in visceribus eorum: r̄ in corde eorum superscribam eam. De lege autē veteri dixit solū q̄ erat spiritualis id est a spiritu sancto data. Et sic predicta considerantibus inuenimus quattuor leges ab apostolo esse inductas. Primo legem moysi de qua dixit. Condeslector legi dei s̄m interiorē hominē. Secundo legem scriptis de qua dixit. Video aliam legem in membris meis Tertio legem naturalem s̄m vnum sensum de qua subdit. Repugnantem legi mentis mee. Quarto tradit legē nouam cum dicit. Lex spūs. r̄ addit vite. quia sicut spiritus naturalis facit vitam nature. sic spiritus diuinus facit vitā gr̄e. Jo. 6. Spiritus est qui viuificat. Ezech. 1. Spiritus vite erat in rotis. Addit autē. In christo iesu. quia scz iste spiritus non datur nisi his qui sunt in christo iesu. Sicut enim spiritus naturalis non puenit ad membrū qd̄ non habet connexionem ad caput. ita spūs sanctus nō puenit ad hominē qui nō ē capiti xpo iunctus. 1. Jo. 3. In hoc scimus q̄ ipse manet in nobis: quia de spiritu suo ipse se dedit nobis. Ac. 5. Spiritus sanctus quem dedit deus omnibus obedientibus sibi. De iniquā lex ex eo q̄ est in xpo iesu liberauit me. Jo. 8. Si filius vos liberauerit vere liberi eritis. Et hoc a lege peccati. id est a lege fomitis que inclināt ad peccatū. Vel a lege peccati id est a consensu r̄ operatione peccati quod hominem tenet ligatum p̄ modum legis. Per spiritus enim sanctum remittitur peccatum. Jo. 20. Accipite spiritus sanctus quorum remiseritis peccata remittuntur eis. Et mortis non solum spiritualis: sed etiam corporalis. ut infra p̄babitur. Et hoc idē quia est spiritus vite. Eze. 37. Quattuor vētis veni spiritus r̄ insuffla sup̄ interfectos istos r̄ reuiuificāt. Deinde cum dicit. Nam qd̄ impossibile r̄. manifestat quod dixerat scz q̄ lex vite que est in christo iesu liberat a peccato. Nam q̄ liberet a morte. infra probabit. Et hoc probat p̄ causam que sumit̄ ex incarnatione christi. Circa quā tria ponit. primo necessitatem incarnationis. secundo modum incarnationis ibi. Deus filius suum r̄. tertio incarnationis fructum ibi. Et de peccato r̄. Et ut planior fiat expositio accipiemus primo secundum. secūdo tertium. tertio primū hoc modo. Recte dico q̄ lex spiritus vite in christo iesu liberat a peccato. Nam deus pater filium suū id ē p̄prie cōsubstantialē sibi r̄ coeternū. ps̄. Dñs dixit ad me filius meus es tu r̄. mittens non de nouo creans vel faciens: s̄ quasi p̄sistentē misit. Matt. 21. Nouissime misit ad eos filium suum: non quidē ut esset vbi non erat. qz ut dicit Jo. 1. In mundo erat. sed ut esset modo quo non erat in mundo. i. visibiliter p̄ carnem assumptā. Unde ibi dem sequit̄. Verbum caro factum est. r̄ vidimus gloriam eius. Bar. 3. Post hoc in terris visus est. Et ideo hic subditur. In similitudinem carnis peccati. qd̄ non est sic intelligendum quasi veram carnē nō habuerit: sed solū carnis similitudinē quasi fantastica sicut mantichet dicunt: cū ipse dñs dicat Luc. ultimo. Spiritus carnem r̄ ossa non habet sicut videtis me habere. Unde non subdit solum in similitudinē carnis: sed in similitudinē carnis peccati.

Non enim habuit carnem peccati sed est peccato concepta. quia caro eius fuit concepta per spiritum sanctum qui tollit peccatum. **Matth. 1.** Ad enim in eo natus est: de spiritu sancto est. **1. In ps.** dicit. Ego in innocentia mea ingressus sum in mundum. sed habuit similitudinem carnis peccati. i. similes carnem carni peccati in hoc quod erat passibilis. nam caro hominis ante peccatum passibili subiecta non erat. **Deb. 2.** Debitur per omnia fratribus assimilari ut misericors fieret. Subdit autem duplicem effectum incarnationis: quorum primus est remotio peccati quem ponit dicens. De peccato damnauit peccatum in carne. **Ad** quidem potest legi de peccato. i. per peccatum commissio in carne christi: diabolo instigante ab occisoribus eius damnauit. i. destruxit peccatum quod cum diabolo innocente in quo nihil turis habebat attemptauit morti tradere: iustus fuit ut potestatem amitteret. Et ideo per suam passionem et mortem dicitur peccatum destruxisse. **Col. 2.** Expolians. scilicet in cruce principat et potestates. Sed melius est ut dicatur damnauit peccatum in carne. i. debilitauit somitem peccati in carne nostra de peccato. i. ex virtute passibilis sue et mortis que dicitur peccatum per similitudinem peccati: ut dicitur est. **1. In ps.** quod hoc factus est hostia pro peccato quod in sacra scriptura dicitur peccatum. **1. In ps.** Peccata populi mei comedent. **Ande dicit. 2. Cor. 5.** Eum qui non nouerat peccatum pro nobis deus fecit peccatum. i. hostiam pro peccato. **Et ita** satisfaciendo pro nostro peccato abstulit peccata mundi. **1. In ps.** Ecce agnus dei qui tollit peccata mundi. **Secundo** effectum ponit consequenter dicens. **Et iustificationem legis. i.** iusticia quam lex promittit et quam ex lege aliqui sperabant impleret. i. proficeret in nobis exhibentibus. **1. In ps.** in christo iesu. **infra. 9.** Gentes que non sectabantur iusticiam apprehenderunt iusticiam que est ex fide. **Et. 2. cor. 5.** cum dixisset. **Eum qui non nouerat peccatum deus pro nobis fecit peccatum.** subdit. **Et nos** efficiemur iusticia dei in ipso: hoc aliter fieri non poterat quod per christum. et ideo promittit quod. **1.** damnare potest peccatum in carne et implere iustificationem quod erat impossibile legi moysi. **Deb. 7.** Nihil enim ad profectum adduxit lex. **Et hoc** quidem erat legi impossibile non propter defectum legis: sed in quo. i. in quantum infirmabat per carnes. i. propter infirmitatem carnis que erat in homine ex corruptione somitis: ex qua pueniebat quod etiam lege data homo a concupis vincebat. **Matth. 26.** Spiritus quidem promptus est: caro autem infirma. **Et supra. 6.** Humanum dico propter infirmitatem carnis vestre. **Et ex hoc** patet quod necesse est christum incarnari. **1. In ps.** **1. In ps.** dicit. Si per legem est iusticia: christus gratis mortuus est. i. sine causa. **Ideo** que necessarium fuit christum incarnari: quod lex iustificare non poterat. **Deinde** cum dicit. **Qui non fuit carne** etc. probat propositum quantum ad secundam conditionem: ostendens quod ad hoc quod aliqui damnationem euadant requirunt quod non fuit carne ambulat. **Et circa hoc** tria facit. **Primo** proponit quod intendit. **Secundo** probat propositum ibi: **Qui enim fuit carne** etc. **Tertio** manifestat quoddam quod in probatione supposuerat ibi: **Qui sapiens** etc. **Dicit** que primo. **Dicitur** est quod iustificatio legis impletur in nobis que. i. non solum sumus in christo iesu. sed etiam non ambulamus fuit carne sed fuit spiritu. i. qui non sequimur concupis carnis: sed instinctus spiritus sancti. **Gal. 5.** Spiritu ambulate. **Deinde** cum dicit. **Qui enim fuit carnem** etc. probat quod dixerat. et inducit duos syllogismos. **Unus** quidem ex parte carnis que est talis. **Quis** cum sequuntur prudentiam carnis ducunt ad mortem. **Sed** quicquid sunt fuit carne sequuntur prudentiam carnis. **Ergo** quicquid sunt fuit carne sequuntur prudentiam carnis. **Alius** syllogismus ponit ex parte spiritus: qui est talis. **Quicquid** sequuntur prudentiam spiritus consequuntur vitam et pacem. **Sed** quicquid sunt fuit spiritu sequuntur prudentiam spiritus. **Ergo** quicquid sunt fuit spiritu sequuntur vitam et pacem. **Et sic** patet quod illi qui non ambulantes fuit carne sed fuit spiritum liberantur a lege peccati et mortis. **Primo** que ponit minorum primi syllogismi dicens. **Qui**

enim fuit carne. i. que carni subduntur quasi ei subiecti. **Ro. 16.** **Duiusmodi** deo non seruiunt sed suo ventri: sapienter ea que sunt carnis. **Ac si** dicat habet sapientiam carnis. **Sapere** enim que sunt carnis est approbare et iudicare bona esse que sunt fuit carne. **Matth. 16.** Non sapis que dei sunt sed que hominis. **Je. 4.** Sapientes sunt ut faciant mala. **Secundo** ponit minorum secundum syllogismi dicens. **Qui** que sunt fuit spiritum. i. qui spiritum sanctum sequuntur et fuit enim ducuntur fuit illud **Gal. 5.** Si spiritu ducimini non estis sub lege. **Sentiunt** ea que sunt spiritus. i. habent rectum sensum in rebus spiritualibus. **fuit illud. sap. 1.** Sentite de deo in bonitate. **Et** horum ratio est: quod sicut per se dicitur in tertio ethico. **Qualis** est unusquisque: talis finis videtur ei. **Unde** ille cuius est animus informatur per habitum bonum vel malum: existimat de fine fuit exigentiam illius habitus. **Tertio** ponit maiorum primi syllogismi dicens: **Nam** prudentia carnis etc. **Ad** cuius intellectum oportet scire quod prudentia est recta ratio agibilium ut dicitur per se in sexto ethico. **Recta** autem ratio agendorum unum presupponit et tria facit. **Presupponit** enim finem qui est sicut principium in agendis. sicut et ratio speculativa presupponit principia ex quibus demonstrat. **Facit** autem recta ratio agibilium tria. **Nam** primo recte consultat. **Secundo** recte iudicat de consiliatis. **Tertio** recte et constanter precipit quod iudicatum est. **Sic** ergo ad prudentiam carnis requiritur quod aliquis presupponat pro fine delectabile carnis: et quod consiliat et iudicet et precipit ea que conueniunt ad hunc finem. **Unus** talis prudentia est mors. i. causa mortis eterne. **Gal. ultimo.** **Qui** seminat in carne de carne et metet corruptionem. **Quarto** ponit maiorum secundum syllogismi dicens. **Prudentia** autem spiritus vita et pax. **Dicit** autem fuit predicta prudentia spiritus quando aliquis presupposito fine spiritualis boni consiliat et iudicat et precipit que ordinantur conuenienter ad hunc finem. **Unde** talis prudentia est vita. i. causa vite gratie et glorie **Gal. ultimo.** **Qui** seminat in spiritu de spiritu et metet vitam eternam. **Et** est pax. i. causa pacis. **Nam** pax causatur a spiritu sancto. **per** multa diligentibus legem tuam domine. **Gal. 5.** **Fructus** charitatis gaudium et pax.

Lectio secunda.

Quoniam sapientia carnis inimica est deo. **Legi** enim dei non est subiecta: nec enim potest. **Qui** autem in carne sunt: deo placere non possunt. **Vos** autem in carne non estis sed in spiritu: si tamen spiritus dei habitat in vobis. **Si** quis autem spiritum christi non habet. hic non est eius. **Si** autem christus in vobis est: corpus quidem mortuum est propter peccatum: spiritus vero viuunt propter iustificationem. **Et** si spiritus eius que suscitauit iesum a mortuis habitat in vobis qui suscitauit iesum christum a mortuis viuificabit et mortalia corpora vestra propter inhabitantem spiritum eius in vobis. **Ergo** fratres debitorum sumus non carni ut fuit carnem viuamus. **Si** enim fuit carnem vixeritis moriemini. **si** autem spiritu facta carnis mortificaueritis. viuertis. **Supposuerat** apertus in predictis quod prudentia carnis mors est et hoc quidem nunc probare intendit. **Et** primo probat propositum. **Secundo** ostendit fideles quod scribit a tali prudentia esse alienos ibi. **Vos** autem etc. **Circa** primum duo facit. **Primo** propositum probat de prudentia carnis in abstracto. **Secundo** id quod de prudentia carnis dixerat adaptat eis que prudentia carnis sequitur ibi. **Qui** autem in carne etc. **Circa** primum ponit tria media

Ad Romanos

quorum posterius probat prius. Per primum autem probat id quod supra positum est. scilicet quod prudentia carnis sit mors hoc modo: qui inimicat deo incurrit mortem. Luc. 19. Veritatem inimicos illos qui noluerunt me regnare supra se adducite huc et interficite ante me. Et hoc quod deus vita nostra est. Deut. 3. Ipse est enim vita tua. Et ideo ille qui inimicat deo incurrit mortem. Sed prudentia carnis est inimica deo. ergo prudentia carnis est causa mortis. Ubi notandum est quod id quod supra dixerat prudentiam carnis nunc notat carnis sapientiam. non quod ideo sit sapia simplicitate et prudentia. sed quod in rebus humanis est prudentia. puer. 10. Sapientia est viro prudentia. Ad cuius intellectum sciendum quod sapiens simpliciter dicit qui cognoscit causam altissimam ex qua omnia dependent. Causa autem suprema omnium deus est. Unde sapientia simpliciter est cognitio diuinarum rerum. Et aug. dicit in libro de trinitate. 1. corin. 2. Sapientiam loquimur inter perfectos. Dicit autem sapiens in vnoquoque genere quod cognoscit altissimam causam illius generis sicut in arte edificatoria dicit sapiens non ille qui scit dolare ligna et lapides: sed ille qui concipit et disponit convenientem formam domus. Et hoc est totum artificium dependet. Unde et apostolus dicit. 1. corin. 3. Ut sapiens architectus fundamentum posuit. Sic igitur sapiens in rebus humanis dicit quod bonam estimationem habes de fine humane vite. secundum hoc ordinat totam humanam vitam quod pertinet ad prudentiam. Et ita sapientia carnis est ideo quod carnis prudentia. De hac sapientia diabolica. Dicit autem hec sapientia deo inimica quod contra legem dei hominem inclinat Job. 15. Currit aduersus dei collo erecto. Et ideo ad hoc probandum inducit aliud medium subdicens. Regi enim dei non est subiecta. Non enim potest aliquis deum odire secundum quod in se est: deus sit ipsa essentia bonitatis: sed secundum hoc aliquis peccator deus odit quod preceptum diuine legis est contrarium sue voluntati sicut adulter odit deum in quantum odit hoc preceptum. non mechaberis. Et sic omnes peccatores in quantum nolunt subijci legi dei sunt inimici dei. 2. Paral. 19. His qui oderunt deum amicitia iungens. Unde conuenienter probat quod prudentia vel sapientia carnis sit inimica deo quod non est subiecta legi dei. Probat autem hoc per tertium medium dicens. Nec enim potest prudentia enim carnis vitium esse quoddam ut ex predictis patet: quia autem ille qui subiectus est vitio possit liberari a vitio et subijci deo. secundum illud supra. 6. Liberati a peccato serui facti deo. tunc ipsum vitium deo subijci non potest. cum ipsum vitium sit auersio a deo vel a lege dei sicut ille qui est niger potest fieri albus. sed ipsa nigredo nunquam potest fieri alba. Et secundum hoc dicit. Mat. 7. Non potest arbor mala fructus bonos facere. Et quod patet quod non recte manichaei ad confirmationem sui erroris hec verba assumunt volentes per hec verba ostendere naturam carnis non esse a deo cum sit inimica deo nec possit deo subijci. Non enim agit apostolus hic de carne ista que est creatura dei. sed de prudentia que est vitium hominis ut dicitur est. Deinde cum dicit. Qui autem in carne sunt. i. qui concupias carnis sequuntur prudentiam carnis quod diu tales sunt. deo placere non possunt. quod ut in prelo dicit. Beneplacitum est deo super timentes eum. Non illi qui ei non subijciunt non possunt ei placere: quod diu tales sunt. Possunt autem desinere esse in carne secundum modum predictum et tunc deo placebunt. Deinde cum dicit. Vos autem estis. ostendit eos quibus loquitur esse immunes a prudentia carnis. Et circa hoc tria facit. primo ponit fidelium statum dicens. Vos autem non estis in carne. et sic patet non esse intelligendum de carnis natura. Romani enim quibus loquebatur mortales erant carne induti. Sed carne accipit per vitium carnis secundum illud. 1. corin. 6. Caro et sanguis regnum dei non possunt possidere. Unde dicit. Vos non estis in carne. i. non estis in vitium carnis quasi secundum carnem viuentes. 2. corin. 5. In carne viuentes non secundum carnem militamus: sed in spiritu. i. spiritu sequimur. Apoc. 1. Qui in spiritu dominica die. Secundo apponit conditionem dicens. Si in spiritu dei habitat in vobis. scilicet per charitatem. 1. corin. 3. Templum dei estis. et spiritus dei habitat in vobis. Apponit autem hanc conditionem quod quis in baptismo spiritus sanctus receperint: potuissent enim contingere quod peccatum supueniens spiritus sanctum amiserint de quo dicit sap. 1. Quod corripit a supueniente iniquitate. Tertio ostendit conditionem hanc oportere in eis extare dicens. Si quis spiritum christi non habet: hic non est eius: sicut non est membrum corporis quod per spiritum corporis non viuificatur. ita non est membrum christi qui spiritum christi non habet. 1. Jo. 4. In hoc scimus quoniam manet in nobis: quoniam de spiritu suo dedit nobis. Est autem notandum quod idem est spiritus christi et dei patris: sed dicitur dei patris in quantum a patre procedit. Dicit spiritus christi in quantum procedit a filio. Unde etiam dominus vbi quod attribuit eum simul sibi et patri sicut Jo. 14. Patrem et spiritum sanctum que pater mittet in nomine meo. Item cum venerit paraclitus quem ego mittam vobis a patre. Deinde cum dicit. Si autem spiritus ostendit quod gratiam christi sive per spiritum sanctum liberemur a pena. Et primo ostendit quod liberamur per spiritum sanctum in futuro a morte corporali. secundo quod interim in hac vita adiuvamur a spiritu sancto contra infirmitates presentis vite ibi. Similiter autem est. Circa primum tria facit. primo ponit quod intendit. scilicet ex hoc inferat quoddam correlatum ibi. Ego fratres est. tertio probat positum ibi. Quicquid enim est. Circa primum considerandum est quod supra mentionem fecerat de spiritu dei et de spiritu christi quis sit vnus et idem spiritus. Primo ostendit quid consequamur ex spiritu: hoc quod est christi. Secundo ostendit quid consequamur ex eo in quantum est spiritus dei patris ibi. Si spiritus eius est. Dicit ergo. dicitur est quod si quis spiritus christi non habet hic non est eius. Unde cum vos sitis christi: spiritum christi habetis et ipsum christum in vobis habitantem per fidem. secundum illud eph. 3. Habitare christum per fidem in cordibus vestris. Si autem christus sic in vobis est oportet vos christo esse conformes. christus autem sic venit in mundum ut quantum ad spiritum esset plenus gratia et veritate: tunc quantum ad corpus habet similitudinem carnis peccati ut supra dicitur est. Unde et hoc oportet esse in vobis quod corpus quidem vestrum propter peccatum quod adhuc manet in carne vestra mortuum est. i. necessitati mortis additum sicut dicitur sicut gen. 2. dicit. Quicquid die comederitis morte moriemini. i. necessitati mortis additum eritis. Spiritus vero vester quam renouatur est a peccato secundum illud eph. 4. Renouamini spiritu mentis vestre viuunt vita gratie propter iustificationem per quam iustificati a deo. Gal. 2. Quod autem nunc vitium in carne in fide viuo filii dei. supra. 1. Iustus ex fide viuunt. Deinde cum dicit. Si spiritus ostendit quid consequamur ex spiritu sancto in quantum est spiritus patris dicens. Si habitat in vobis spiritus eius. scilicet dei patris qui suscitauit iesum christum a mortuis per. Tu autem domine miserere mei et resuscita me. Ac. 3. Hunc deus suscitauit et. Et tunc ipse christus propria virtute resurrexit quod eadem virtus patris et filii. consequens est quod id quod deus pater fecit in christo faciat etiam in nobis. Et hoc est quod subdit. Qui suscitauit iesum christum a mortuis viuificabit et mortalia corpora vestra. Non dicit mortua sed mortalia quod in resurrectione non solum a corporibus vestris auferentur quod sunt mortua. i. necessitati mortis habentia: sed etiam quod sunt mortalia. i. potentia mortali mortale fuit corpus ante peccatum. Nam post resurrectionem corpora nostra erunt penitus immortalia. 1. Cor. 15. 26. Et hoc propter inhabitantem spiritum eius in nobis est. i. in virtute spiritus sancti in nobis habitantis.

quorum posterius probat prius. Per primum autem probat id quod supra positum est. scilicet quod prudentia carnis sit mors hoc modo: qui inimicat deo incurrit mortem. Luc. 19. Veritatem inimicos illos qui noluerunt me regnare supra se adducite huc et interficite ante me. Et hoc quod deus vita nostra est. Deut. 3. Ipse est enim vita tua. Et ideo ille qui inimicat deo incurrit mortem. Sed prudentia carnis est inimica deo. ergo prudentia carnis est causa mortis. Ubi notandum est quod id quod supra dixerat prudentiam carnis nunc notat carnis sapientiam. non quod ideo sit sapia simplicitate et prudentia. sed quod in rebus humanis est prudentia. puer. 10. Sapientia est viro prudentia. Ad cuius intellectum sciendum quod sapiens simpliciter dicit qui cognoscit causam altissimam ex qua omnia dependent. Causa autem suprema omnium deus est. Unde sapientia simpliciter est cognitio diuinarum rerum. Et aug. dicit in libro de trinitate. 1. corin. 2. Sapientiam loquimur inter perfectos. Dicit autem sapiens in vnoquoque genere quod cognoscit altissimam causam illius generis sicut in arte edificatoria dicit sapiens non ille qui scit dolare ligna et lapides: sed ille qui concipit et disponit convenientem formam domus. Et hoc est totum artificium dependet. Unde et apostolus dicit. 1. corin. 3. Ut sapiens architectus fundamentum posuit. Sic igitur sapiens in rebus humanis dicit quod bonam estimationem habes de fine humane vite. secundum hoc ordinat totam humanam vitam quod pertinet ad prudentiam. Et ita sapientia carnis est ideo quod carnis prudentia. De hac sapientia diabolica. Dicit autem hec sapientia deo inimica quod contra legem dei hominem inclinat Job. 15. Currit aduersus dei collo erecto. Et ideo ad hoc probandum inducit aliud medium subdicens. Regi enim dei non est subiecta. Non enim potest aliquis deum odire secundum quod in se est: deus sit ipsa essentia bonitatis: sed secundum hoc aliquis peccator deus odit quod preceptum diuine legis est contrarium sue voluntati sicut adulter odit deum in quantum odit hoc preceptum. non mechaberis. Et sic omnes peccatores in quantum nolunt subijci legi dei sunt inimici dei. 2. Paral. 19. His qui oderunt deum amicitia iungens. Unde conuenienter probat quod prudentia vel sapientia carnis sit inimica deo quod non est subiecta legi dei. Probat autem hoc per tertium medium dicens. Nec enim potest prudentia enim carnis vitium esse quoddam ut ex predictis patet: quia autem ille qui subiectus est vitio possit liberari a vitio et subijci deo. secundum illud supra. 6. Liberati a peccato serui facti deo. tunc ipsum vitium deo subijci non potest. cum ipsum vitium sit auersio a deo vel a lege dei sicut ille qui est niger potest fieri albus. sed ipsa nigredo nunquam potest fieri alba. Et secundum hoc dicit. Mat. 7. Non potest arbor mala fructus bonos facere. Et quod patet quod non recte manichaei ad confirmationem sui erroris hec verba assumunt volentes per hec verba ostendere naturam carnis non esse a deo cum sit inimica deo nec possit deo subijci. Non enim agit apostolus hic de carne ista que est creatura dei. sed de prudentia que est vitium hominis ut dicitur est. Deinde cum dicit. Qui autem in carne sunt. i. qui concupias carnis sequuntur prudentiam carnis quod diu tales sunt. deo placere non possunt. quod ut in prelo dicit. Beneplacitum est deo super timentes eum. Non illi qui ei non subijciunt non possunt ei placere: quod diu tales sunt. Possunt autem desinere esse in carne secundum modum predictum et tunc deo placebunt. Deinde cum dicit. Vos autem estis. ostendit eos quibus loquitur esse immunes a prudentia carnis. Et circa hoc tria facit. primo ponit fidelium statum dicens. Vos autem non estis in carne. et sic patet non esse intelligendum de carnis natura. Romani enim quibus loquebatur mortales erant carne induti. Sed carne accipit per vitium carnis secundum illud. 1. corin. 6. Caro et sanguis regnum dei non possunt possidere. Unde dicit. Vos non estis in carne. i. non estis in vitium carnis quasi secundum carnem viuentes. 2. corin. 5. In carne viuentes non secundum carnem militamus: sed in spiritu. i. spiritu sequimur. Apoc. 1. Qui in spiritu dominica die. Secundo apponit conditionem dicens. Si in spiritu dei habitat in vobis. scilicet per charitatem. 1. corin. 3. Templum dei estis. et spiritus dei habitat in vobis. Apponit autem hanc conditionem quod quis in baptismo spiritus sanctus receperint: potuissent enim contingere quod peccatum supueniens spiritus sanctum amiserint de quo dicit sap. 1. Quod corripit a supueniente iniquitate. Tertio ostendit conditionem hanc oportere in eis extare dicens. Si quis spiritum christi non habet: hic non est eius: sicut non est membrum corporis quod per spiritum corporis non viuificatur. ita non est membrum christi qui spiritum christi non habet. 1. Jo. 4. In hoc scimus quoniam manet in nobis: quoniam de spiritu suo dedit nobis. Est autem notandum quod idem est spiritus christi et dei patris: sed dicitur dei patris in quantum a patre procedit. Dicit spiritus christi in quantum procedit a filio. Unde etiam dominus vbi quod attribuit eum simul sibi et patri sicut Jo. 14. Patrem et spiritum sanctum que pater mittet in nomine meo. Item cum venerit paraclitus quem ego mittam vobis a patre. Deinde cum dicit. Si autem spiritus ostendit quod gratiam christi sive per spiritum sanctum liberemur a pena. Et primo ostendit quod liberamur per spiritum sanctum in futuro a morte corporali. secundo quod interim in hac vita adiuvamur a spiritu sancto contra infirmitates presentis vite ibi. Similiter autem est. Circa primum tria facit. primo ponit quod intendit. scilicet ex hoc inferat quoddam correlatum ibi. Ego fratres est. tertio probat positum ibi. Quicquid enim est. Circa primum considerandum est quod supra mentionem fecerat de spiritu dei et de spiritu christi quis sit vnus et idem spiritus. Primo ostendit quid consequamur ex spiritu: hoc quod est christi. Secundo ostendit quid consequamur ex eo in quantum est spiritus dei patris ibi. Si spiritus eius est. Dicit ergo. dicitur est quod si quis spiritus christi non habet hic non est eius. Unde cum vos sitis christi: spiritum christi habetis et ipsum christum in vobis habitantem per fidem. secundum illud eph. 3. Habitare christum per fidem in cordibus vestris. Si autem christus sic in vobis est oportet vos christo esse conformes. christus autem sic venit in mundum ut quantum ad spiritum esset plenus gratia et veritate: tunc quantum ad corpus habet similitudinem carnis peccati ut supra dicitur est. Unde et hoc oportet esse in vobis quod corpus quidem vestrum propter peccatum quod adhuc manet in carne vestra mortuum est. i. necessitati mortis additum sicut dicitur sicut gen. 2. dicit. Quicquid die comederitis morte moriemini. i. necessitati mortis additum eritis. Spiritus vero vester quam renouatur est a peccato secundum illud eph. 4. Renouamini spiritu mentis vestre viuunt vita gratie propter iustificationem per quam iustificati a deo. Gal. 2. Quod autem nunc vitium in carne in fide viuo filii dei. supra. 1. Iustus ex fide viuunt. Deinde cum dicit. Si spiritus ostendit quid consequamur ex spiritu sancto in quantum est spiritus patris dicens. Si habitat in vobis spiritus eius. scilicet dei patris qui suscitauit iesum christum a mortuis per. Tu autem domine miserere mei et resuscita me. Ac. 3. Hunc deus suscitauit et. Et tunc ipse christus propria virtute resurrexit quod eadem virtus patris et filii. consequens est quod id quod deus pater fecit in christo faciat etiam in nobis. Et hoc est quod subdit. Qui suscitauit iesum christum a mortuis viuificabit et mortalia corpora vestra. Non dicit mortua sed mortalia quod in resurrectione non solum a corporibus vestris auferentur quod sunt mortua. i. necessitati mortis habentia: sed etiam quod sunt mortalia. i. potentia mortali mortale fuit corpus ante peccatum. Nam post resurrectionem corpora nostra erunt penitus immortalia. 1. Cor. 15. 26. Et hoc propter inhabitantem spiritum eius in nobis est. i. in virtute spiritus sancti in nobis habitantis.

nos

Cavo

VIII. ca.

Exe. 37. Nec dicit dñs deus ossibus his. **Ecce** ego intro mittā in vobis spūm et viuētis. Et hoc ppter inhabitantem spūm. i. ppter dignitatē quā corpora nra habēt eo qd fuerūt receptacula spūsancti. 1. cor. 6. **Rescitis** qd mēbra vestra tēplum sunt spūsancti. Illi vero quoz mēbra non fuerūt tēplū spūsancti resurgēt s; habebūt corpa passibilia. **Deinde** cū dicit **Ergo** debitores rē. cōcludit cor relatiū ex dictis. Et primo ponit cōclusionē. scdo rationē assignat ibi. Si em̄ rē. dicit ergo primo **Dicitur** est qd per spūsanctum multa bona nobis pueniūt r qd ex prudētia carnis seq̄tur mors ergo debitores sumus spūsancto ppter bñficia a b eo recepta. vt viuam? scdm spūm et non carnem. gal. 5. **Si** spū viuimus spū et ambulem. **De** inde cū dicit. Si em̄ fm carnē assignat rationē cōclusionis pmissē. et primo q̄rū ad carnez dicēs. Si em̄ fm carnez vixeritis scz sequēdo cōcupiscētias carnis moriemini scz morte culpe in pñti et morte dñatōis in futuro. 1. thi. 5. **Que** in delicijs viuēs mortua est. scdo assignat rationē quātum ad spūrituz dicēs. Si autē pñ. i. per spūm sanctum mortificaueritis facta carnis id ē opa que ex cōcupiscētia carnis pueniūt: viuētis vita grē in pñti et vita glorie in futuro. Col. 3. **Mortificate** mēbra vra q̄ sunt sup terram. Gal. 5. **Qui** xp̄i sunt carnem suam crucifixerunt cum viujs et concupiscētis.

Lectio tertia.

Quicūq; enīz spiritu dei aguntur hi sunt filij dei. Non enīz accepistis spiritum seruitutis iterum in timore: sed accepistis spiritū adoptionis filiorū dei: in quo clamamus abba pater. Ipse enīz spiritus testimonium red dit spiritui nostro quod sum⁹ filij dei. Si autē filij r herodes: heredes quidem dei: coheredes autem xp̄i. si tamen cōpatimur: vt et glorificemur.

Post q̄ ap̄tus ostēdit qd p spūsanctum dabit nobis vita glorioza q̄ oēm mortalitatē a corpibus nris excludet. hic p̄bationē inducit. Et pmo ostēdit qd p spūsanctum huiusmodi glorioza vita datur. scdo ostēdit quare differat ibi. **Si** tñ cōpatimur rē. Circa primum ponit talē rationem. **Quicūq;** sunt filij dei cōsequūt eternitatē gloriose vite: scz q̄cūq; regūt spūsc̄to sūt filij dei. Ergo q̄cūq; regūt spūsc̄to cōsequunt hereditatē gloriose vite. **Primo** ergo ponit minorem p̄dicte ratiōis. scdo maiorē ibi. **Si** autē rē. Circa primum duo facit. primo pponit qd intendit. scdo p̄bat ppositum ibi. **Nō** em̄ accepistis rē. Circa primum duo cōsideranda sunt. primo quidē quōd aliq̄ agunt a spiritu dei et potest sic intelligi. **Quicūq;** spū dei aguntur sicut quodam ductore et directore qd quidem in nobis facit spūsanctus in quantum illuminat nos interius quid face re debeamus. ps. **Spūs** tu⁹ bon⁹ deducet me. rē. **Sed** quia ille qui ducitur ex seipso non operatur. homo autem spūalis non tantum instruit a spūsancto quid agere debe at sed etiam cor eius a spūsancto mouetur. Ideo plus intelligendū est in hoc qd dicitur. **Quicūq;** spiritu dei aguntur. **Illā** enim agi dicitur que quodā supiori instinctu mouentur. **Unde** de beatis dicitur qd nō agunt sed aguntur. quia a natura mouentur r non ex pprio motu ad suas actiones agendas. **Similiter** autēz hō spūalis nō q̄si ex motu pprie voluntatis principit sed ex instinctu spūsancti inclinatur ad aliqd agendū fm illud ysa. 59. **Cum** venerit q̄si finitius violentus quē spūs dei cogit. Et luc. 4. **q̄** xp̄us agebatur a spū in deserto. **Nō** tamen per hoc

excluditur quin viri spūales per volūtatē et liberū arbitrium opentur qz ipsum motum volūtatē et liberi arbitrii spūsanctus in eis causat fm illud phil. 2. **Deus** ē qd opatur in vobis velle r p̄ficere. scdo cōsiderādum est quo modo illi q̄ spū dei aguntur sunt filij dei. Et hoc est manū festuz ex similitudine filioz carnaliū qd per semē carnale a patre p̄cedentes generant. **Semen** autē spūale a patre p̄cedens est spūsanctus. Et ideo p hoc semē aliqui hoies in filios dei generantur. 1. Job. 3. **Quis** q̄ natus est ex deo peccatū nō facit. quoniam semē dei manet in eo. **De** inde cū dicit **Nō** em̄ accepistis rē. p̄bat pposituz scz qd spūsanctū accipiētēs sint hoies filij dei r hoc triplr. p̄tio qdē ex distinctiōe donozū spūsancti. scdo ex cōfessiōe nōstra ibi. **In** quo clamamus rē. Circa primum cōsideranduz est qd spūsanctus duos effectus facit in nobis. **Unum** qdē dem timoris ysa. 11. **Replebit** euz spūs timoris domini. **Alium** amoris. s. 5. **Caritas** dei diffusa est per spiritum sanctū in cordibus nostris qd datus est nobis. **T**imor autē facit seruos non autem amor. **Ad** cuius euidentiā cōfide rari oportet qd timor habet duo obiecta scz malum quod quis timendo refugit. et illud a quo sibi hoc maluz imminere videt. **Dicitur** enim homo timere et occisionem et regem qd potest occidere. **Cō**tingit autē q̄cūq; qd maluz qd qd refugit est cōtrarium bono corporali vel temporali qd quis interdum inordinate amat et refugit pati ab aliquo hōie tēporali. Et h̄ est timor hūanus vel mūdā⁹ r hic nō ē a spūsc̄to. Et hūc p̄hibet dñs. ma. 1. **Nolite** timere eos qd corp⁹ occidūt. **Al** autē timor qd refugit malū qd cōtrariū nature create scz malū pene. sed tñ refugit hoc pati a causa spūali scz a deo. et hic timor est laudabilis q̄ntū ad hoc saltē qd dei timet. deu. 5. **Quis** det eos talē habere mentē vt timeāt me. Et fm hoc a spūsc̄to ē. **Sed** in q̄tuz talis timor nō refugit malū qd opponit bono spūali. scilicet pctm̄ s; solū penā nō est laudabilis. Et istū defectum nō habet a spūsc̄to s; ex culpa hois sicut r fides informis q̄ntū ad id qd ē fides a spūsc̄to. nō est eius informitas. **Unde** r si p huiusmodi timorē aliq̄s bonū faciat. nō tñ benefacit. quia non facit sponte sed coactus metu pene qd proprie est seruozum. Et ideo timor iste proprie dicitur seruilis. quia seruilliter facit hominem operari. Et autēz tertius timor qui refugit malum qd opponitur bono spūrituali scilicet peccata v; separationem a deo et hoc quidem timet incurrere ex iustā dei vindicta. Et sic quantum ad vtrumq; obiectum respicit rem spiritualem. sed tamē cum hoc habet oculum ad penam. Et iste timor dicitur esse initialis. quia solet esse in hominibus in initio sue conuersionis. **T**iment enim penam propter peccata preterita et timent sepeari a deo per peccatum propter gratiam caritati infusam. Et de hoc dicitur in. ps. **In** iurum sapientie timor domini. **Est** autem quartus timor qd ex vtraq; parte oculum habet solum ad rem spirituales: quia nihil timet nisi a deo separari. Et iste timor est sanctus qui permanet in seculū scilicet vt in psalmo dicitur. **Sicut** autem timor initialis causatur ex caritate m̄ perfecta ita hic timor causatur ex caritate p̄fecta. 1. Job. 4. **Perfecta** caritas foras mittit timorem. Et ideo timor initialis et timor castus non distinguuntur contra amorem caritatis qui est causa vtriusq; sed solum timor pene quia sicut hic timor facit seruitutem ita amor caritatis facit libertatem filiozum. **F**acit enim hominem voluntarie ad honorem dei operari quod est proprie filiozum. **L**ex igitur vetus data est in timore quod significabant tonitrua et alia huiusmodi que facta sunt in datione veteris legi. vt dicit expo. 19. **Et** idē dicit heb. 12. **Et** ita terribile erat qd videbatur. Et ideo lex vetus p̄ iusticiōnē penarū

Ad Romanos

inducēs ad mādāta dei seruāda dāta ē i spiritu seruitus.
Unde dicitur gal. 4. **U**nū quidē i mōre synai in seruitu
tē generās. Et idō h dicit. Recte dicitū ē q̄ q̄ spū dei agū
tur rē. **N**ō em̄ itē in noua lege sic in veteri lege fuit ac
cepistis spūm fuitutis in timore scz penarū quem timore
spūsanctus faciebat. sed accepistis spūm scz caritatis qui
est adoptionis filioꝝ ad est p̄ quē adoptamur i filios dei.
Gal. 4. **E**t adoptionem filioꝝ recipem⁹. Non autē hoc di
citur quasi sit alius et alius spūs. sed qz idē ē spūsanctus
q̄ in quibusdam facit timore seruilem q̄m impfectum. in
alijs facit amorem quasi q̄ddam pfectum. **D**einde cuz
dicit. In quo clamamus rē. manifestat idē p̄ nostram cō
fessionem. **P**rofitemur enim nos patres habere deuz in
structi a dño cū dicimus orātes. pater noster qui es in ce
lis. vt habetur ma. 6. **H**oc autē cōuenit dicere nō solum
iudeis sed etiā gentib⁹. Et ideo vno ponit idē significātia
scz abba. qd̄ est hebreum. et pater qd̄ est latinū vl̄ grecū.
vt ostēdat hoc ad vtrūq̄ populū pertinere. **U**nde r̄ dñs
mar. 14. **A**bbā pater oīa possibilīa sūt tibi. **I**ere. 3. **P**a
trem vocabis me. **H**oc autē dicimus nō tantūz sono vocis
quantū intētionē cordis. q̄ quidēz ppter sui magnitudis
nē clamor dicitur sicut et ad moysen tacentē dicit̄ exo. 14.
Quid clamas ad me scz intētionē cordis. **S**ed ista mag
nitudō intētionis ex affectu filialis amoris pcedit quez
in nobis spūsanctus facit. Et ideo dicit. In quo scz spū
sancto clamamus: abba pater. **U**nde ysa. 6. dicit̄ q̄ sera
phin q̄ interpretant̄ ardentēs quasi igne spūsancti clama
bant alter ad alterum. **D**einde cum dicit. **I**pe em̄ spū
tus rē. ostendit idem ex testimonio spūsancti. ne forte ali
quis dicat qz in nostra cōfessione ne decipimur. **U**nde dicit
Ideo dico qz in spūsancto clamamus abba pater. **I**pe em̄
spūs testimonium reddit non quidēz exteriori voce ad au
res hoīm. sicut pater prestatus est de filio suo ma. 3. sed
reddidit testimonium p̄ effectū amoris filialis quē in nobis
facit. Et ideo dicit qz testimonium reddit nō aurib⁹ sed spi
ritui nostro rē. **A**ct. 3. **N**os testes sumus horū vborum.
Deinde cū dicit. **S**i autē filij rē. ponit maiorē. Et p̄
ostendit qz filijs debet hereditas dicēs. **S**i autē aliq̄ filij per
spūsanctum. sequitur etiam qz sint heredes. qz non soluz
filio naturali sed etiā adoptiuo debet hereditas. 1. pe. 1.
Regenerauit nos i spū viuā i hereditatē rē. ps. **H**eredi
tas mea p̄clara est mihi. 2. ostendit q̄ sit ista hereditas.
Et p̄mo describit eā q̄tuz ad deū patrē dicēs. **H**eredes
qd̄em dei. **D**icit̄ autē aliquis heres alicui⁹ existere q̄ prin
cipalia eius bona p̄cipit seu adipiscit. nō autē q̄ aliqua mu
nifera recipit. sicut legitur. gen. 25. **Q** abraā dedit cū
cta q̄ possedit ysaac. filijs autē **M**adinarū largitus ē mu
nera. **B**onum autē principale q̄ deus diues ē: est ipemet
Et em̄ diues p̄ seipm̄ et nō p̄ aliqd̄ aliud. qz extrinsecorū
bonorū nō indiget. vt dicit̄ in ps. **U**nde ipm̄ deū adipiscū
tur h̄i dei p̄ hereditatē. vnde ps. **D**ñs pars hereditatis
mee. **A**ct. 3. **P**ars mea dñs dixit aīa mea. **S**ed cum si
li⁹ hereditatē nō adipiscat nūi p̄e defuncto. videt̄ qz hō
nō possit esse heres dei q̄ nunq̄ deccedit. **D**icendū est autē
qz illō habet locū in bonis corporalib⁹ q̄ simul a multis pos
sideri nō possunt. et ideo necesse est vnū deccedere vt ali⁹
succedat. sed bona spūalia simul a multis haberi possunt.
et ideo nō oportet patrem deccedere vt filij sint heredes.
Potest tñ dici qz de⁹ deccedit nobis inq̄rum est in nob p̄
fidem. erit autē n̄ra hereditas inq̄rum videbim⁹ cū p̄ spe
ciē. **S**ecō deccerit hanc hereditatē ex pte xpi dicēs. **L**os
heredes autē xpi qz ipē cū sit principalis fili⁹ a q̄ nos filia
tionē p̄cipiam⁹. ita est p̄ncipalis heres cui in hereditate
cōiungimur. **Ma. 22. H**ic est heres rē. **Matth. 1. A**dhuc
heredē adducā tibi. **D**einde cū dicit. **S**i tñ cōparimur
rē. ostendit causāz dilationis huius vite gloriose. Et p̄

mo ponit causam ex pte passionū. sc̄do ponit p̄m inentia
glorie ad passiones ibi. **E**xistimo em̄ rē. **C**irca p̄mum cō
siderādū est qz xps q̄ est p̄ncipalis heres ad hereditatem
glie puenit p̄ passiones. **L**uc. vltio. **N**ōne oportuit xpm̄
pari et ira intrare in gloria suaz? **H**ō autē nos faciliōri mo
do debem⁹ hereditatē adipisci. Et ideo etiā nos oportet
p̄ passiones ad illā hereditatē puenire. **A**ct. 14. **P**er mul
tas tribulationes oportet nos intrare in regnū dei. **N**ō em̄
statim immortale et impassibile corp⁹ accipim⁹ vt simul
cū xpo pari possim⁹. **U**nde dicit. **S**i tñ cōparimur id ē si
simul patienter sustinem⁹ tribulationes huius mūdi vt rē
cū xpo glorificemur. 2. thi. 2. **S**i cōmōrtui sum⁹ rē congre
gā bimus.

LECTIO QUARTA.

Existimo enim qz non sunt condigne
passiones huius temporis ad futu
ram gloriam que reuelabitur in no
bis. Nam expectatio creature reuelationem
filiorum dei expectat. Vanitati enim creatu
ra subiecta est non volens: sed ppter eū qui
subiecit eam in spe. quia r̄ ipsa creatura libe
rabitur a seruitute corruptionis in liberta
tem glorie filioꝝ dei. Scimus enim qz omnis
creatura ingemiscit et parturit vsqz ad huc.
Supra ap̄tus assignauit causam dilationis imortalis vi
te q̄ ē hereditas filioꝝ dei. ex eo qz oportet nos xpo cōpa
ri vt ad ei⁹ glorie societate pueniamus. Et qz possit ali
quis dicere onerosam esse hereditatē huiusmodi ad quas
nō potest nisi p̄ tolerantiā passionū pueniri. idēz hic ostēdit
excellentiā future glie ad passiones p̄ntis temporis. Et p̄
mo ponit qz intēdit. sc̄do ostēdit p̄positum ibi rē. **N**ā ex
pectamus rē. **D**icit ergo primo. dicit̄ est qz oportet nos
pati vt et glorificemur nec debem⁹ refugere passiones vt
gloria habeam⁹. **E**xistimo em̄ ego q̄ vtrūq̄ expe^o sū. ec̄.
34. **U**t in multis exp̄tus cogitabit m̄lta. **I**pe abūdanter
passiones sustinuit sc̄dm illud. 2. cor. 11. **I**n laboribus et
carceribus abūdanter. **I**pe etiā future glorie cōteplator
fuit sc̄dm illud. 2. cor. 12. **R**aptus ē in paradīsum r̄ audi
uit archana vba rē. **H**oc inq̄ existimo qz passiones hui⁹
temporis nō sunt cōdigne ad futurā gloriā q̄ reuelabit̄
in nobis. **U**bi quattuor ponit ad ostēdēdum excellentiam
illius glorie. primo quidem designat eius eternitatē cuz
dicit. **A**d futurā scz post hoc tēpus. nihil autē est post hoc
tēpus nisi eternitas. **U**nde illa gloria excedit passiones hu
ius tēporis sicut eternū tempale. 2. cor. 4. **I**d qd̄ in pres
enti est momentaneū et leue tribulationis n̄re supra modū
in sublimitate eternū glie p̄dus opatur i nob. **S**ecō de
signat eius dignitatē cū dicit. **G**loriam q̄ claritatē quādā
dignitatis insinuat ps. **E**xultabunt sc̄ti in glia. tertio des
ignat manifestationē cū dicit. **Q**ue reuelabit̄. **N**ūc enim
gloria qd̄em h̄nt sc̄ti s̄z occultatā in cōscientia. 2. cor. 1.
Gloria nostra hec est testimonium cōscientie n̄re. **T**ūc autē
glia illa in aspectu oīm reuelabitur r̄ bonorū r̄ malorum
de quibus dicit̄ sap. 5. **M**irabunt̄ in subitatioe in sperate
salutis. q̄to designat eius veritatē cuz dicit. **I**n nobis.
Gloria em̄ hui⁹ mundi vana est qz est in his que sunt ex
tra hoīem. puta in apparatu diuitiarū et in opinione ho
minū. ps. **I**n multitudine diuitiarū suaz gloriātur. **S**ed
illa glia erit de⁹ eo qd̄ est intra hoīes sc̄dm illud luc. 17.
Regnum dei intra vos ē. **S**ic igitur passiones hui⁹ tem
poris si secundū se considerentur multum deficiūt a quā
titate huius glorie. **Ysa. 54. A**d punctum in modico
dereliqui te et in miserationibus magnis congregabo te

Sed si considerent huiusmodi passiones inquantum eas aliquis volutarie sustinet propter deum ex caritate quam in nobis spiritus sanctus facit. sic ex condigno per huiusmodi passiones homo merebitur vitam eternam. Nam spiritus sanctus est fons cuius aque. i. effectus saluti in vitam eternam. ut dicitur Jo. 4.

¶ Deinde cum dicitur. Nam expectatio creature etc. ostendit propositum per excellentiam illius glorie. Et primo ex expectatione creature. 2º ex expectatione apostolorum ibi. Non solum autem etc. circa primum tria facit. primo ponit expectationem creature. 2º manifestat eam ibi. Vanitati enim etc. Dicit ergo primo. dictum quod etiam futura gloria excedit passiones presentes. Et hoc tamen manifestum est. Nam expectatio creature id est ipsa creatura expectans expectat revelationem filiorum dei: quod ut dicitur. 1. Job. 3. Hunc filii dei sumus et nondum appaeruit quod erimus. Occultatur enim dignitas diuine filiationis in sanctis propter exteriores passiones: sed postmodum reuelabitur illa dignitas quam in mortalibus et gloriosam vitam suscipient. ita quod ex persona ipsorum dicitur sap. 5. Ecce quod computati sunt inter filios dei. Dicit autem expectatio. expectat ut talis geminatio intentione expectationis designet. secundum illud. ps. Expectans expectaui dominum. Sciendum est autem quod creatura hic tripliciter accipi potest. Uno modo homines iusti qui specialiter creatura dei dicuntur. Alii quod permanent in bono in quo creati sunt. Alii propter excellentiam quod omnis creatura quodammodo eis deseruit. Ita. 1. Voluntarie genuit nos verbo veritatis ut simus iniustus aliquid creature eius. Nec autem creatura id est homo iustus expectat revelationem glorie filiorum dei tanquam premium sibi reponendum. Alii. 2. Expectantes beatam spem et aduentum glorie magni dei. Secundo potest dici creatura ipsa humana natura que subijcitur bonis gratie que quodammodo in hominibus iniustus nondum iustificata est. sed est sicut infans. In hominibus autem iam iustificatis sicut sunt elementa huius mundi sed tamen est adhuc in formis respectu illius forme quam est acceptura per gloriam. Sic igitur ipsa creatura id est nos ipsi secundum quod consideramus in bonis nature expectat revelationem glorie filiorum dei. Sed etiam nobis competit per gratiam sicut si dicamus quod materia expectat formam vel colores expectant completionem ymaginis. sicut dicitur glo. Job. 14. Cunctis diebus quibus nunc milito expecto donec veniat immutatio mea. Tertio modo potest intelligi de ipsa creatura sensibili sicut sunt elementa huius mundi sed illud sap. 13. Magnitudine speciei et creature cognoscibiliter poterit eorum creator videri. Huiusmodi autem creatura dupliciter aliquid expectat. nam expectatio creature sensibilis secundum quod est a deo ordinatur ad aliquem finem. quod quidem contingit dupliciter. Uno modo secundum quod deus imprimat aliquam formam et virtutem naturalem huiusmodi creature: ex qua inclinatur ad aliquem finem naturalem. puta si dicamus quod arbor expectat fructificationem et ignis expectat locum sursum. Alio modo creatura sensibilis ordinatur a deo ad aliquem finem qui superexcedit formam naturalem ipsius. Sicut enim humanum corpus induitur quadam forma glorie supernaturali. ita tota creatura sensibilis in illa gloria filiorum dei quamdam nouitatem glorie consequetur secundum illud apoca. 21. Vidi celum nouum et terram nouam. Et per hunc modum creatura sensibilis expectat revelationem filiorum dei. **¶** Deinde cum dicitur. Vanitati enim etc. manifestat predictam expectationem. Et primo ponit necessitatem expectandi. secundum expectationis terminum ibi. Quia et ipsa creatura etc. tertio expectationis signum ibi. Scimus enim quod omnis creatura etc. Necessitas autem expectandi est ex defectu cui subiacet creatura. Cui enim nihil deficit non habet necesse aliquid expectare. Defectum autem creatura ostendit dicens. Vanitati enim creatura subiecta est. Et si quidem per creaturam intelligatur homo iustus. sic in-

telligitur subijci vanitati id est istis rebus corporalibus que sunt mutabilia et caduca. Unde dicitur vana secundum illud ecci. 1. Vanitas vanitatum et omnia vanitas. Subijcitur autem eis propter necessitatem presentis vite circa ea occupationem habere. Non tamen volens quod huiusmodi temporalia non amat sicut illi contra quos dicit in ps. Et quid diligitis vanitatem et queritis mendacium. Sed tamen huiusmodi vanitati subijcitur talis creatura propter eum id est propter ordinationem dei que subiecit eam id est hominem iustum huiusmodi sensibilibus creaturis et tamen in spe ut scilicet quibus a tali occupatione homo liberet in resurrectione scilicet quando neque nubet neque nubentur sed erunt sicut angeli in celo. Ma. 22. Si vero intelligatur creatura ipsa humana natura sic est subiecta vanitati id est passibilitati secundum illud ps. Veritatem enim vniuersa vanitas omnis homo viuens. Non tamen volens quia talis vanitas est humane nature in pena inflata. Quia autem est inuoluntaria sicut et culpa voluntaria. sed in huiusmodi passionibus humane natura subijcitur propter eum id est propter sententiam dei qui subiecit eam scilicet humanam naturam defectibus sed tamen in spe quibus euadendi huiusmodi passiones. ysa. 28. Non impetum triturans triturabit. Si autem intelligatur de creatura sensibili. sic talis creatura subiecta est vanitati id est mutabilitati non volens. Huiusmodi enim defectus que consequuntur mutabilitatem sicut corruptio et senium et alia huiusmodi sunt contra naturam particularem huius vel illius rei cuius appetitus est ad conservationem licet sint secundum naturam vniuersalem. Sed nihilominus huiusmodi vanitati creatura sensibilis subijcitur propter eum id est propter ordinationem dei qui subiecit eam in spe id est in expectatione gloriose nouitatis ut supra dictum est. **¶** Deinde cum dicitur. Quia et ipsa creatura etc. ostendit terminum predictae expectationis. Non enim est vana eius expectatio vel spes quod et ipsa creatura liberabitur a seruitute corruptionis in libertatem glorie filiorum dei. Et si quidem per creaturam intelligatur homo iustus. per seruitutem corruptionis intelligitur cura querendi victum et vestitum et alia quibus seruitur nostre mortalitati que est quodammodo seruitus. a qua liberabitur sancti redemptes in libertatem glorie filiorum dei. Qui quantum nunc habeat libertatem iusticie que est a seruitute peccati nondum tamen habent libertatem glorie que est a seruitute miserie Job. 39. Quis dimisit onagrum liberum. Si vero per creaturam intelligatur humana natura ipsa liberabitur a seruitute corruptionis id est ad libertatem a passibilitate et corruptione. et hoc tendens in libertatem glorie filiorum dei. que est non solum a culpa sed etiam a morte. secundum illud. 1. cor. 15. Absorpta est mors in victoria tua. Si vero intelligatur de creatura sensibili: sic ipsa creatura liberabitur a seruitute corruptionis id est mutabilitatis que in quolibet mutatio est aliquid corruptio. ut aug. dicit et etiam philosophus in 8. per hoc et hoc in libertatem glorie filiorum dei. quia hoc etiam libertati glorie filiorum dei congruit. ut sicut ipsi sunt innouati etiam eorum habitatio innouetur. ysa. 62. Ego creabo celos novos et terram nouam. et non erit in memoria priora id est prior mutabilitas creature. quod et ipsa etc. secundum primum sensum. Ac si dicat. Non solum nos apostoli sed etiam alij iusti. In sensu autem. 2º non solum iusti sed etiam ipsa humana natura que in quibusdam modis est renouata per gratiam. In 3º autem sensu intelligendum est ac si dicat. Non solum homines sed alia creatura. **¶** Deinde cum dicitur. Scimus enim etc. ponit signum expectationis dicens. Scimus enim nos apostoli per spiritum sanctum instructi et etiam per experientiam quod omnis creatura ingemiscit et parturit usque adhuc. Sed quidem si intelligatur de creatura sensibili habet difficultatem. Primo quidem quantum ad hoc quod dicitur ingemiscit et parturit. hoc enim conuenire videtur non nisi creature rationali. sed potest sic exponi ut hoc quod dicitur

Ad Romanos

ingemiscit. Ad sit ei. qd dixit nō volēs. In illis em̄ ingemiscimus. que nre voluntati repugnāt. Sic ergo in q̄tum defectus nature sensibilis sunt p̄tra naturā appetitū p̄ticularis nature dicit ip̄a creatura sensibilis ingemiscere. **Q**uātem dicit. parturire idēz est ei qd supra dixerat. **E**xpectat. Nā parturire est via ad prolem p̄ducendā. sc̄bz autem dubium ē in hoc q̄ dicit Omnis creatura. q̄ sic etiam includerent corpora celestia. Unde r̄ glo. dicit q̄ sol r̄ luna nō sine labore statuta sibi implent spacia. sed exponendum est vt labor accipiat p̄ motu sicut r̄ requies quā doct̄ accipit p̄o cessatione ab opere sicut de^o dic. 7. requiescisse. gen. 1. **E**t sc̄bz hoc gemitus intelligit corruptio que aut miscet motu locali p̄out scilicet desinit esse in h^o vbi r̄ incipit esse in alio. p̄ parturitionē aut intelligit ordi natio celestiu corporū ad eorū inuouationē. Si vero exponatur de hoibus sic dicitur humana natura oīs creatura cum sp̄ali. s. q̄tum a d̄ intellectu cū aiālī quātum ad corpōris aīationē cū corporali q̄tum ad corp^o. **H**ic ergo creatura. i. homo ingemiscit partim p̄pter mala q̄ patitur partim p̄pter bona sperata q̄ differuntur. **T**ren. 1. Multi gemitus mei. **P**arturit autē qz cū q̄dam afflictione animi sustinet dilationē glorie expectate. puer. 9. **S**pes que differet affligit aīaz. Jo. 16. **M**ulier cū parit tristitiā habet p̄s. **I**bi dolores vt parturietis. **D**icit autē vsqz adhuc. quia iste gemit^o nō est ablatiō p̄ nostrā iustificationē sed p̄manet vsqz adhuc. i. vsqz ad mortem vel vsqz adhuc. qz r̄ si aliquid tā sint liberati qui sūt in gloria: adhuc tamē nos sumus residui. **U**t vsqz adhuc qz nō solū antiqui patres qui fuerūt ante xpm̄ sed etiā adhuc tēpore gratie eadem patimur. 2. pe. 3. dicitur ex p̄sona impiorū. **U**bi est p̄missio aut aduent^o eius? **E**x quo patres dormierūt omnia sic p̄seuerant ab initio creature. **E**st autē sciendū qz creatura dei p̄o dicit omne illud quod sub deo est. **A**liqui voluerūt predicta verba exponere de qualibet creatura etiā de angelis sc̄tis. **S**ed valde incōueniēs ē vt ip̄i dicant vanitati subiecti aut ingemiscere r̄ parturire. vt ip̄i iam habeāt gloriā cui^o similitudinē expectam^o sc̄bz illō. Ma. 22. **E**rūt sicut angeli dei in celis r̄ tō p̄ueniēt^o fm̄ p̄dicta exponit.

Lectio quinta.

Non solum autēz illa sed r̄ nos ipsi p̄mitias spiritus habentes. r̄ ipsi itra nos gemimus adoptionē filioz dei expectantes redemptionē corporis nostri. **S**pe enim salui facti sumus. **S**pes autē que videtur non est spes. **N**am quod videt quis quid sperat. **S**i autēz quod non videm^o speramus: per patientiā expectamus. **S**imiliter autem r̄ spūs adiuuat infirmitatez nostram. **N**ā quid oremus sicut optet nescim^o. sed ipse spūs postulat pro nobis gemitib^o inenarrabilibus. **Q**ui autem scrutatur corda: scit quid desiderat spiritus qz secundum deū postulat pro sanctis.

Supra ostendit ap̄lus excellentiam future glorie ex expectatione creature. nūc ostēdit idē ex expectatione ap̄ostolorū. **N**ō autē potest esse p̄uū quod a magnis viris expectatur tam anxie. **E**t circa hoc duo facit. **P**rimo p̄ponit quod intēdit. sc̄bz p̄bat p̄positum ibi. **S**pe enim r̄c. **C**irca p̄mum trīa facit. **P**rimo p̄ponit dignitatez expectantium cum dicit. **N**on solum autē illa. s. creatura expectat gloriā filioz dei. sed et nos ipsi. s. ap̄ostoli habentes p̄

mitias spūs sancti. quia. s. spūs sanctū r̄ tēpore prius. r̄ ceteris abundantius ap̄li habuerunt sicut r̄ in fructibus terre illud quod primo ad maturitatem p̄uenit est pinguius r̄ magis acceptū. **Y**ere. 2. **S**anctus isrl̄ d̄no p̄mitit fructum eius. he. 12. **A**ccessistis ad ecclesiam p̄mitioz qui cōscripti sunt in celestibus. **E**x quo patet q̄ ap̄li sunt om̄ibus alijs sanctis quacūqz p̄rogatiua p̄fulgeant: sine v̄ginitatis: siue doctrine: siue martirij p̄ferēdi. tanq̄ abundantius spūs sanctum habentes. **S**ed potest aliquis d̄icere qz quidā alij sancti maiora toz mēta iustinuerūt r̄ maiora austeritates p̄pter xpm̄ q̄ ap̄ostoli. **S**ed dicendum est qz magnitudo meriti p̄ncipalit̄ r̄ respectu essentialis p̄mij attendit fm̄ caritatē. **C**onsistit em̄ p̄mij essentialis in gaudio qd habetur de deo. **M**anifestū est autē qz de deo p̄ gaudebūt: q̄ p̄ amāt. **U**bi r̄ illā visionē beatā d̄is suo dilecto p̄mitit d̄icēs Jo. 14. **S**i q̄s diligit me diligetur a patre meo. r̄ ego diligam eū r̄ manifestabo ei meipsum. **S**ed sc̄bz q̄ritatem operum meretur homo p̄mij accē tale quod est gaudium de talibus operib^o. **A**p̄li ergo illa opera que fecerunt ex maiori caritate fecerunt. ex qua habebant cor ad multa maiora faciēda si fuisset opozunus. **S**i autē dicat aliquis potest tantū quis conari qz habebit equalē caritatē cū ap̄ostolis. **D**icendū qz caritas bonitatis nō est a seipso sed ex gratia dei que datur vnicuiqz secundū mensurā donationis xpi. vt dicitur eph. 4. **U**nicius autē dat gratiā p̄portionatā ei ad quod eligitur. sicut homini xpo data est excellentissima gratia. qz ad hoc est electus vt eius natura in vnitatē p̄sone diuine assume retur. r̄ post eum habuit maximā p̄sentitudinem gratie beata maria que ad hoc ē electa vt esset mater xpi. **I**nter ceteros autē ad maiorem dignitatem sunt electi ap̄ostoli vt scilicet immediate ab ipso xpo accipientes: alijs traderēt ea que pertinent ad salutem. r̄ sic in eis ecclesia quodam modo fundaretur. sc̄bz illud apoc. 21. **M**urus habebat fundamenta. xij. et notā ap̄ostolorū erāt in eis scripta. **E**t ideo dicitur. r̄. cor. 12. **D**eus posuit in ecclesia p̄mūz q̄dem ap̄ostolos. **E**t ideo deus eis abundantioz gratiam p̄ ceteris tribuit. sc̄bz ponit anxietatem expectationis cū dicit. **E**t ip̄i intra nos gemimus. **Q**ui quidē gemitus de signat afflictionē ex dilatione rei cuius magno desiderio expectata sc̄bz illud puer. 13. **S**pes que differret affligit animam. p̄s. **L**aborant in gemitu meo. **I**ste autē gemitus nō est tam exterius q̄ interius. tum qz ex interiori cordis affectu p̄cedit. tum qz est p̄pter interiora bona. **U**nde si gnanter dicit. **I**ntra nos. **T**ren. primo. **M**ulti gemitus mei. **T**ertio ponit rem expectatā dicens. **A**doptionem filioz dei expectatēs. i. cōpletionē huius adoptionis. **I**nchoata enim est huiusmodi adoptio per spūs sanctū iustificantem aīam. s. eodē **A**ccipitis spūs adoptionis filiorum. **C**ōsumabitur autē p̄ ipsius corporis glorificationem. **U**nde supra. 5. **G**loriamur in spe glorie filioz dei. **E**t h^o est quod subdit. redemptionem corporis nostri vt scilicet sicut spūs noster redempt^o est a peccato. ita corp^o nostrū redimatur a corruptione r̄ morte. **P**see. 13. **D**e morte redimam eos. phil. 3. **R**eformabit corpus humilitatis nostre. **U**nde cum dicit. **S**pe enim r̄c. probat quod dixerat tali ratione. **S**pes est de hijs que nō p̄sentialiter videntur sed in futuro expectātur. sed nos sumus salui facti per spēm. ergo expectamus in futurū complētum salutis. **P**rimo ergo ponit minorē dicens. **N**os em̄ ap̄ostoli sicut ceteri fideles spe salui facti sumus. quia scilicet spēm nostre salutis habemus. p̄ma pe. p̄mo. **R**egerauerunt nos in spēm viuam. p̄s. **S**perate in eum omnis congregatio popli. **S**ecūdo ponit maiorez dicens. **S**pes autē. i. res spata q̄ videt q̄si p̄ntialiter habita nō ē spes. i. nō est res spata s̄z habita. **S**pes em̄ est expectatio futuri

Sopho. 8. Expecta me in die resurrectionis mee in futurum. tertio ponit probationem maiorem dicens. **Mat. 33** quod videt quis quid. i. cur spat. quasi dicat. Spes importat motum anime in aliquid non habitum tendentem. Cui autem aliquid iam habetur non est necessarium ut in id aliquid moueat. Et est notandum quod spes ex fide quodammodo dicitur attribui spei operis illud quod est fidei. i. esse de non visis. secundum illud. **he. 11.** Fides est argumentum non apparentium. quarto ponit conclusionem dicens. Si autem quod non videmus speramus sequitur quod propter patientiam expectamus. Unde notandum est quod propter patientiam importat tolerantiam tribulationum cum quadam equanimitate. **in fra. 12.** In tribulatione patientes. quod vero dilatatio boni habet quandam rationem mali. Unde est quod etiam diuturna expectatio honorum absentiis cum tranquillitate animi attribuitur patientie. sed hoc maxime ad logarithimitatem pertinet secundum illud **Ja. 2.** Patientes estote versus ad aduentum domini. Atque autem modo patientia hic accipitur quod apertim expectabatur equanimitate gloria et cum dilatatione et tribulatione. **Deinde** eorum dicit. Similiter autem et. ostendit quomodo per spiritum sanctum adiuvamur in defectibus vite presentis. Et primo quantum ad completionem desideriorum. secundo quantum ad directionem exteriorum euentuum ibi. Scimus autem et. Circa primum duo facit. Primo proponit quod intendit. 2. manifestat propositum ibi. **Ma. 13** quid oremus et. Dicit ergo primo. Dicitur est quod per spiritum sanctum vivificabuntur nostra mortalia corpora quoniam auferretur a nobis nostra infirmitas. Similiter autem et in statu huius vite in quo adhuc infirmitati subijcitur spiritus adiuvat infirmitatem nostram. et si non totaliter eam tollat. **eze. 3.** Spiritus quoque eleuauit me. et assumpsit me abij amarum in indignatione spiritus mei quasi infirmitate nodum totaliter cessante. **Mat. 26.** Spiritus quidem propterea est caro autem infirma. **Deinde** cum dicit. **Ma. 13** quid oremus et. manifestat quod dixerat. Et primo ostendit necessitatem auxilii spiritus quod pertinet ad infirmitatem presentis vite. 2. ostendit modum auxilii ibi. Sed ipse spiritus et tertio ostendit efficaciam auxilii ibi. Qui autem scrutatur et. Dicit ergo primo. Recte dico quod spiritus adiuvat infirmitatem nostram. **Ma. 13** in hoc patimur infirmitatem quod nescimus quid oremus sicut oportet. **Job. 3.** Viri cuius abscondita est via et circumdedit eum deus tenebris. Et est considerandum quod duo dicit nos apostolus nescire. scilicet quod oramus et quod petamus et modum quo petere oportet. sed virtutes videtur esse falsum. **Ma. 13** primo scimus quid oremus quod hoc nos dominus docuit. **Mat. 6.** Sacerdotes nomini tuo et. Sed videndum quod in generali quid possumus scire quid conuenienter oremus. sed in speciali hoc non possumus scire. primo quidem quod si desideramus aliquod opus virtutis facere quod est implere dei voluntatem sicut in celo et in terra. potest contingere quod illud opus virtutis non est huius vel illi congruum sicut alicui qui viriliter posset in actione proficere non expedit orationis quietes. et e converso ut greg. dicit in moralibus super illud **Job. 5.** Ingressus in abundantiam sepulchri. Unde dicitur **puer. 14.** Est via que videtur homini iusta. nouissima autem illius ducunt ad mortem. 2. aliquis desiderat aliquod temporale bonum ad sustentationem vite quod est petere panem quotidianum quod tamen sibi vertitur in periculum mortis. Multi enim propter diuitias perierunt. **ecc. 5.** Diuitis peruenire in malum domini sui. 3. aliquis desiderat liberari ab aliqua molestia temptationis que tamen est sibi ad custodiam humilitatis. sicut paulus petijt am moueri a se stimulum qui tamen erat ei datus ne eius magnitudo revelationis extolleret. ut dicitur. **2. cor. 12.** Similiter etiam videtur quod sciamus sicut oportet nos orare secundum illud. **Iac. 1.** postulet in fide nihil hesitans. Et ad hoc videndum quod in generali hoc scire possumus sed in speciali motus cordis nostri versus quos discernere non possumus. ut puta virtutem petamus aliquid ex ira vel ex zelo iustitie. Unde **Mat. 20.** reprobanda est petitio filiorum zebedei quod licet vi-

deretur participationem diuine glorie postulare: tamen ex quadam gloria seu elatione precedebat eorum petitio. **De** inde cum dicit. Sed ipse et. ponit modum auxilii spiritus sancti dicens quod ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Quod quidem videtur suffragari errori arrii et macdonij qui posuerunt spiritum sanctum esse creaturam et minoris rem patre et filio. postulare enim est minoris. sed si ex eo quod dicit cum postulare intelligamus eum esse passibilem creaturam et patre maiorem. sequens est etiam quod ex eo quod dicit eum gemitibus postulare. intelligamus eum esse passibilem creaturam beatitudine carentem. quod nullus unquam hereticus dixit. Nam gemitus ex dolore est qui ad miseriam pertinet. Et ideo exponendum est postulat id est postulantem nos facit sicut et gen. 22. Hunc cognouit quod tuncas dominum id est cognoscere effectum. Facit autem nos spiritus sanctus. postulare in quantum in nobis recta desideria est. Nam postulatio est quedam desideriorum explicatio. Desideria autem recta ex amore caritatis pronantur qua in nobis spiritus sanctus facit. supra **5.** Caritas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis. Spiritus autem sancto dirigente et dirigente cor nostrum et nostra desideria non possunt esse nisi nobis utilia. **1. sa. 4.** Ego dominus docens te virtutem. et ideo subdit. Pro nobis. Etiam autem quod multum desideramus et desideranter petimus dilatationem cum dolore et gemitibus patimur. Et ideo subdit. Gemitibus. quos spiritus sanctus de nostro est in quantum. scilicet nos facit celestia desiderare que differuntur. Iste est gemitus columbe quem spiritus sanctus in nobis facit. **Ma. 2.** Minabantur gementes ut colabe. Dicit autem inenarrabilibus. aut quod sunt propter rem inenarrabilem scilicet celestem gloriam. **2. cor. 12.** Audiuit archana verba que non licet homini loqui. Aut quod ipsi mortis sufficienter enarrari non possunt. secundum quod spiritus sancto procedunt. **Job. 38.** Quis enarrabit celorum rationem. **Deinde** cum dicit. Qui autem scrutatur et. ostendit efficaciam auxilii quo spiritus sanctus nos adiuvat dicens. Qui autem scrutatur corda id est deus cui propter est corda scrutari. **ps.** Scrutans corda et renes deus. Dicit autem deus scrutari corda non quod inquirere occultis cordis cognoscat. sed quod manifeste scit ea que in corde latent. **Sopho. 1.** Scrutabor iherusalem in lucernis. Deus in quantum scrutans corda scit id est approbat secundum illud. **2. thi. 2.** Nouit dominus qui sunt eius. Quid consideret spiritus. i. quid considerare nos faciat. **ps.** Domine ante te ostendit desiderium meum. Ideo autem desideria spiritus que in sanctis facit spiritus sanctus sunt deo accepta quod postulat pro sanctis. i. postulare eos facit secundum deum. id est quod uenit diuino beneplacito. **puer. 10.** Desiderium iustorum ostendit bonorum. In cuius exemplum dominus patri dicebat. Non sicut ego volo. sed sicut tu vis. **Mat. 26.**

Lectio sexta.

Limus autem quoniam diligenteribus deum omnia cooperantur in bonum huius qui secundum propositum vocati sunt sancti. Nam quos presciuit et predestinauit conformes fieri ymaginis filii sui: ut sit ipse primo genitus in multis fratribus. Quos autem predestinauit hos et vocauit. et quos vocauit: hos et iustificauit. Quos autem iustificauit: illos et magnificauit. Quid ergo dicemus ad hec? Si deus pro nobis quis contra nos? Qui etiam pro primo filio suo non peperit. sed pro nobis omnibus tradidit illum. Qui non etiam cum illo omnia nobis donauit.

Ad Romanos

Ostendit supra ap[osto]lus q[uo]d sp[irit]us sanct[us] adinu[er]it infirmitate[m] p[ro]p[ter] vite[m] q[ui]bus ad imple[n]sio[n]e[m] nostror[um] desiderior[um]. **O**stendit qual[ite]r nos iuvat q[ui]bus ad exteriores euent[us] d[omi]n[us] g[er]endo in bonu[m] nostru[m]. **E**t p[ri]mo p[ro]ponit q[uo]d int[er]dit. sec[un]do p[ro]bat p[ro]positu[m] ibi. **M**as quos p[re]sciuit et. tertio infert qua[m]dam co[n]clusionem ex d[omi]nis ibi. **M**as ergo sep[ar]avit illos et. **C**irca p[ri]mu[m] duo co[n]sideranda occurrunt. **P**rimo quidem magnitudo beneficij que nobis a sp[irit]u sancto p[er]fertur ut. s. omnia nobis cooperent[ur] in bonu[m]. **A**d cui[us] evidentia[m] co[n]siderand[um] est q[uo]d q[ui]cquid sit in m[un]do etia[m] si malu[m] sit cedit in bonu[m] vniuersi q[ui] ut aug. dicit in ench. **D**e[us] e[st] adeo bon[us]: q[uo]d nihil mali esse p[er]mitteret nisi esset adeo potens q[uo]d ex q[ui]bet malo posset elicere aliquid bonu[m]. **N**o aut[em] semp[er] cedit malu[m] in bonu[m] eius in quo est sicut corruptio vni[us] animalis cedit quide[m] in bonu[m] vniuersi in q[ui]bus p[er] corruptione[m] vni[us] generat aliud. no[n] t[ame]n in bonu[m] eius q[uo]d corrumpit q[ui] bonu[m] vniuersi est a deo volitu[m] sc[ilicet] se et ad ip[s]u[m] ordinatur om[n]es p[ar]tes vniuersi. **E**t eade[m] ratio esse videt[ur] circa ordines nobi[li]ssim[os] p[ri]mu[m] ad alias p[ar]tes. q[ui] malu[m] alia[rum] p[ar]tu[m] ordina[tur] in bonu[m] nobilissim[arum]. **S**ed quicquid sit circa nobilissimas p[ar]tes no[n] ordinat nisi in bonu[m] ip[s]ar[um] q[ui] de eis p[ro]pter se cura habet. **S** alij aut[em] p[ro]pter ip[s]as. sicut medicus infirmitatem pedis sustinet ut curet caput. **I**nter om[n]es aut[em] p[ar]tes vniuersi excellit sancti dei ad quor[um] quilibet p[er]tinet q[uo]d dicitur. **M**at. 25. **S**up[er] o[mn]ia bona sua co[n]stituet eum. **E**t ideo quicquid accidit vel circa ip[s]os vel alias res totu[m] in bonum eor[um] cedit ita q[uo]d verificat q[uo]d dicit p[ro]p[ter] xj. **Q**ui stult[us] est seruiet sapienti q[ui] s. etia[m] mala peccator[um] in bonu[m] iustor[um] cedunt vnde et de sp[irit]u cura[m] de iustis habere dicit[ur] sc[ilicet] cu[m] illud. ps. **O**culi d[omi]ni sup[er] iustos. in q[ui]bus. s. sic de eis curat q[uo]d nihil mali circa eos p[er]mittit q[uo]d no[n] in eor[um] bona co[n]uertat. **E**t hoc quide[m] manifestu[m] est q[ui]bus ad malum penalia que patiunt[ur]. **U**nde in glo. dicit q[uo]d ip[s]o[rum] infirmitate[m] exerceat humilitas. afflictione[m] patia. co[n]tradictione[m] sapientia. odio humilitas beati. **S**ed nu[m]quid etia[m] eis peccata co[n]uertantur in bonu[m]? **Q**uid[am] dicit q[uo]d peccata co[n]uertent no[n] sub hoc q[uo]d dicit o[mn]ia. q[ui] sc[ilicet] augustinu[m] peccatu[m] nihil est et nihil sunt ho[m]ines cu[m] peccat. **S**ed co[n]tra hoc est q[uo]d in glo. sequit[ur]. **U**sq[ue] adeo talib[us] deus o[mn]ia cooperatur in bonu[m] ut si qui horum deuant et exorbitant etia[m] hoc ip[s]u[m] eis faciat p[ro]ficere in bonu[m]. **U**nde et in ps. dicit. **C**u[m] ceciderit iustus no[n] collidetur q[ui] d[omi]n[us] supponit manu[m] sua[m]. **S**ed sc[ilicet] hoc videtur q[uo]d semp[er] tales in maiori caritate resurgat q[ui] bonu[m] ho[m]i[n]is in caritate co[n]stitit. qua[m] si no[n] habeat apostol[us] se nihil esse re[co]gnoscit. i. cor. 13. **S**ed dicendu[m] est q[uo]d bonu[m] ho[m]i[n]is no[n] solum co[n]stitit in q[ui]tate caritatis sed p[ri]ncipue in ip[s]ius p[ro]fuerantia vsq[ue] ad morte[m] sc[ilicet] illud **M**at. 24. **Q**ui p[ro]fuerantia uerit[er] vsq[ue] in fine hic saluus erit. **E**t hoc aut[em] q[uo]d iust[us] cadit resurgit cautior et humilior. **U**nde in glo. subdit post q[uo]d dixerat q[uo]d hoc ip[s]u[m] faciat eis in bonu[m] p[ro]ficere. q[ui] sibi humiliores redeunt atq[ue] doctiores. **D**iscit[ur] em[en] cu[m] tremore se exultare debere. no[n] quasi arrogando sibi tanq[ua]m de sua virtute si ducia p[er]manendi. **E**t sc[ilicet] o[mn]i p[ro]pter co[n]siderare quib[us] hoc b[en]eficium co[m]petat. **C**irca q[uo]d p[ri]mo at[te]nditur aliquid ex p[ar]te ho[m]i[n]is cu[m] dicit. **D**iligetib[us] de[us]. **D**e[us] em[en] dilectio est in nob[is] p[ro] inhabitante[m] sp[irit]u[m] ut habit[us] est supra. 2. **I**p[s]e aut[em] sp[irit]us sanct[us] est qui nos dirigit in via[m] recta[m] ut dicit in ps. **U**nde dicit. i. pe. 3. **Q**uis est qui vobis noceat si boni emulatores fueritis: **E**t in ps. **P**ax multa diligentib[us] lege[m] tuam et no[n] est illis sc[ilicet] adalium. **E**t hoc r[ati]onabiliter. q[ui] ut dicitur p[ro]p[ter] x. **E**go diligetis me diligite. diligere est bonu[m] velle dilecto dei aut[em] velle est opari. **E**tia[m] em[en] quecu[m]q[ue] voluit fecit ut in ps. dicit. **E**t ideo p[ro] o[mn]ia co[n]uertit in bonu[m] hijs qui eu[m] diligunt. sc[ilicet] attendit id q[uo]d est ex p[ar]te dei. qui p[ri]mo fideles a b[ea]to eterno p[re]destinauit. sc[ilicet] ex t[em]p[or]e vocat.

tertio sanctificat et hec tria agit cu[m] dicit. **H**is qui sc[ilicet] p[ro]positum vocati sunt sancti. i. p[re]destinati vocatis et sanctificatis. ut p[ro]positu[m] referat ad p[re]destinatione[m] que sc[ilicet] aug. est p[ro]positu[m] miserendi. **E**p[isto]l[am]e. i. **P**redestinati sc[ilicet] p[ro]positi vsq[ue] ei[us]. **Q**uod dicit vocati. ad vocat[i]o[n]e[m]. **Y**sa. 41. **V**ocavit eu[m] ut sequer[etur] se. **Q**uod dicit sancti ad sanctificat[i]o[n]e[m] sc[ilicet] illud **L**e. 21. **E**go d[omi]n[us] qui sanctifico vos. **H**oc aut[em] ap[osto]lus se scire dicit ex p[er]sona sanctor[um] dicens. **S**im[on]. sap. 10. **D**edit illi sciam sanctor[um]. **P**rocedit aut[em] hec scia tum ex experimento. tum etiam ex co[n]sideratione efficacite caritatis. **C**an. 8. **F**ortis est ut mors dilectio. **E**t etia[m] p[re]destinationis eterne. **Y**sa. 46. **H**is voluntas mea implebit et omne p[ro]siliu[m] meu[m] fieri. **E**t deinde cu[m] dicit. **M**as quos p[re]sciuit et. p[ro]bat q[uo]d dixerat tali r[ati]o[n]e. **N**ullus pot[est] nocere hijs quos de[us] p[ro]mouet. **S**ed p[re]destinatos diligentes de[us] deus p[ro]mouet. **E**rgo nihil pot[est] eis nocere. sed o[mn]ia cedunt eis in bonu[m]. **P**ri[us] ergo p[ro]bat minor[em]. s. q[uo]d eos de[us] p[ro]moueat. 1. maior[em]. s. q[uo]d p[ro]mouit a deo nihil pot[est] esse nociu[m] ibi. **Q**uid ergo dicem[us] et. **C**irca p[ri]mu[m] duo facit. **P**rimo p[ro]ponit ea que sunt ad p[ro]motione[m] sanctor[um] ab eterno. 2. ea que sunt ex t[em]p[or]e ibi. **Q**uos aut[em] p[re]destinauit et. **P**onit aut[em] duo circa p[ri]mu[m]. s. p[re]sciam et p[re]destinatione[m] cui[us] dicit. **M**as quos p[re]sciuit et quos p[re]destinauit. **D**icit aut[em] qui dam q[uo]d p[re]destinatio hic accipit p[ro] p[re]paratione que est i[n] t[em]p[or]e. qua. s. de[us] p[re]parat sanctos ad gra[m] et hoc dicunt ad distinguendu[m] p[re]sciam a p[re]destinatione. **S**ed si recte co[n]sideret[ur] vtr[ut]q[ue] est eternu[m] et d[omi]n[us] r[ati]o[n]e. **M**as sicut dicitu[m] est supra p[ri]mo. sup[er] illud qui p[re]destinat[ur] est. p[re]destinatio im[po]rtat p[ro]dinatione[m] qua[m]dam in alio eor[um] que quis est facturus. **A**d eterno aut[em] de[us] p[re]destinauit b[en]eficia que sanctis suis erat daturus. **U**nde p[re]destinatio est eterna. differt aut[em] a p[re]scia sc[ilicet] r[ati]o[n]e q[uo]d p[re]scia im[po]rtat sola[m] noticia[m] futuror[um]. sed p[re]destinatio im[po]rtat ca[us]itatem qua[m]dam respectu eor[um]. **E**t ideo de[us] habet p[re]scia[m] et de peccatis. sed p[re]destinatio est de bonis salutarib[us]. **U**nde ap[osto]lus ad ep[isto]l[am]. p[ri]mo dicit **P**redestinati sc[ilicet] p[ro]positi vsq[ue] ei[us] ut sim[on] in laude et. **C**irca ordi[n]e[m] aut[em] p[re]scie et p[re]destinationis. dicunt qui dam q[uo]d p[re]scia merito[rum] bonor[um] et malor[um] est ratio p[re]destinationis et reprobationis ut. s. intelligat q[uo]d deus p[re]destinet alijs q[uo]d p[re]scit eos b[en]e op[er]aturos et i[n] x[rist]o creditos. **E**t sc[ilicet] h[oc] littera sic legit[ur]. **Q**uos p[re]sciuit co[n]formes fieri ymaginis filij eius hos p[re]destinauit. **E**t h[oc] quide[m] rationabil[ite]r dicere tur. si p[re]destinatio respiceret i[n] vitam eterna[m] que dat meritis sed sub p[re]destinatione cadit et sine beneficijs salutare quod est homini ab eterno diuinit[er] p[re]paratu[m]. **U**nde eade[m] ratione o[mn]ia b[en]eficia que nobis confert[ur] ex t[em]p[or]e p[re]parauit nos ab eterno. **U**nde ponere q[uo]d aliq[ui]d merit[us] ex p[ar]te n[ost]ra p[ro]supponat cuius p[re]scia sit ratio p[re]destinationis nihil est aliud q[uo]d gratia[m] ponere dari ex meritis nostris. et q[uo]d p[re]cipuum bonor[um] o[mn]iu[m] est ex nobis et co[n]sumatio est ex deo. **U**nde co[n]uenienti[er] sic ordinat littera. **Q**uos p[re]sciuit hos et p[re]destinauit fieri co[n]formes ymaginis filij sui. **E**t ista co[n]formitas no[n] sit ratio p[re]destinationis sed termin[us] vel effectus. **D**icit enim ap[osto]lus ep[isto]l[am]. p[ri]mo. **P**redestinauit nos in adoptione[m] filio[rum] dei. **N**ihil enim aliud est adoptio q[uo]d illa co[n]formitas. **I**lle enim qui adoptat in filium dei co[n]formatur vero filio ei[us]. **P**rimo quide[m] in iure p[re]cipiende hereditatis. sicut supra eode[m] dicitu[m] est. **S**i filij et heredes. **H**eresedes quide[m] dei coheredes aut[em] x[rist]i. sc[ilicet] in p[ar]ticipat[i]o[n]e splendoris ip[s]ius. **I**p[s]e enim genuit[ur] est a patre tanq[ua]m splendor glorie eius. **H**e. p[ri]mo. **U**nde p[ro] hoc q[uo]d factos illuminat de lumine sapie[n]te et gratie facit eos fieri co[n]formes sibi. **U**nde in ps. dicit. **I**n splendoribus sanctor[um] ex v[er]bo ante luciferum genuit te. i. p[ro]fundente[m] o[mn]i splendor[em] sanctorum. **Q**uod aut[em] dicit. **Y**maginis filij eius. pot[est] intelligi dupli[ci]t[er]. **U**no modo vt sit co[n]structio appositiva. vt sit sensus

conformes imaginis filij eius qui est imago. Col. 1. Qui est imago inuisibilis dei. Alio modo potest intelligi ut sit constructio transitiva: ut sit sensus: predestinavit nos fieri conformes filio suo: in hoc qd portemus eius imaginem 1. corin. 15. Sicut portavimus imaginem terreni: sic portemus imaginem celestis. Dicit autem. Quos predestinavit non quod omnes prescitos predestinet: sed quod eos predestinare non poterat nisi presciret. Yere. 1. Primum quod te formarem in utero noui te. Quid autem ex hac predestinatione sequatur subiungit. Ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. Sicut enim deus suam naturalem bonitatem voluit alijs communicare: participando eis similitudinem sue bonitatis ut non solum sit bonus sed etiam actor bonorum. ita filius dei voluit conformitatem sue filiationis alijs communicare ut non solum sit ipse filius: sed etiam primogenitus filiorum. Et sic quod generatione eterne nam est unigenitus. secundum illud Jo. 1. Unigenitus qui est in sinu patris secundum collationem gratie sit primogenitus in multis fratribus. Apoc. 1. Qui est primogenitus mortuorum et princeps regum terre. Habet igitur christus nos fratres: tum quod nobis similitudinem sue filiationis communicavit: sicut hic dicitur. tum quod similitudinem nostre nature assumpsit. secundum illud Heb. 2. Debuit pro omnia fratribus assumi. Deinde cum dicitur. Quos autem predestinavit etc. ponit ea que ex tempore sancti divinitus consequuntur. Et primo ponit vocationem cum dicitur. Quos predestinavit hos et vocavit. predestinatio autem eius irrita esse non potest. secundum illud Ysa. 14. Iuravit dominus exercituum dicens. Si non ut putavi ita erit et quod me te tractavi sic eveniet. Primum autem in quo incipit predestinatio impleri est vocatio hominum: que quidem est duplex. Una exterior que fit ore predicatoris. puer. 9. Misit ancillas suas ut vocarent ad arcam. Hoc modo deus vocavit Petrum et Andream ut dicit Mattheus. 4. Alia vero vocatio est interior que nihil aliud est quam quidam mentis instinctus qui cor hominis movet a deo ad assensum illis que sunt fidei vel virtutis. Ysa. 41. Quis suscitavit ab oriente iustum et vocavit eum ut sequeretur se: Et hec vocatio necessaria est. quod cor nostrum non se ad deum converteret nisi ipse deus nos ad se traheret. Jo. 6. Nemo potest venire ad me nisi pater qui misit me traxerit eum. Tere. 5. Converterte nos domine ad te et convertertemur. Et etiam hec vocatio est efficax in predestinatis. quod huiusmodi vocationi assentiunt. Jo. 6. Omnis qui audivit a patre meo et vidit eum venit ad me. Unde secundo ponit iustificationem cum dicitur. Quos vocavit hos et iustificavit. scilicet gratiam infundendo supra. 3. Iustificati gratis per gratiam ipsius. Hec autem iustificatio et si in aliquibus frustratur quod non perseverant usque in finem: in predestinatis tamen nunquam frustratur. Unde tertio ponit magnificationem eum subdit. Hos et magnificavit. Et hoc dupliciter. scilicet. Uno quidem modo per perfectum virtutis et gratie. Alio autem modo per exaltationem glorie. Sap. ultimo. In omnibus domine magnificasti populum tuum et honorasti. Ponit autem preteritum pro futuro si intelligatur de magnificatione glorie vel propter certitudinem futuri vel quod in quibusdam est futurum in alijs est completum Deinde euz dicit. Quid ergo dicemus etc. manifestat maiorem scilicet quod propter a deo nullus potest nocere. Et primo ostendit quod non possit pati detrimentum pro malo peccato. secundo quod nec pro malo culpe ibi. Quis accusabit etc. Malus pene est duplex. Unum quidem consistit in illatione malorum. aliud in subtractione bonorum. Primo ostendit quod illi qui propter veniunt a deo non patiuntur detrimentum pro conatu alicuius peccantis dicens. Quid ergo dicemus? quasi dicat. Cum tot bona deus suis electis prestat quid potest dici contra hec vel scilicet predicta dei beneficia annullentur quasi diceret. Absibil. puer. 21. Non est sapientia et non est prudentia et non est consilium contra dominum. Vel quid dicemus? Ad hec si aspiciet et oportet nos obstupescere. Abacuc. 3. Secundum

aliam litteram. Considera opera tua et expande. Vel quid dicemus ad hec. scilicet. quid poterimus deo retribuere tot beneficijs dignum? ps. Quid retribuam domino pro omnibus que retribuit mihi? Et subiungit. Si deus pro nobis est scilicet predestinando vocando iustificando et magnificando: quis contra nos scilicet esse poterit efficaciter. Ysa. 5. Stremus simul quis est adversarius meus? Job. 17. Pone me iuxta te et cuius vis manus pugnet contra me. Secundo ostendit quod sancti dei non possunt pati detrimentum ex subtractione bonorum dicens. Qui etiam proprio filio non pepercit. Cum autem supra de multis filijs mentionem fecisset dicens. Accepistis spiritum adoptionis filiorum: ab omnibus illis hunc filium separat dicens. Propro filio suo id est non adoptato ut heretici mentiunt sed naturali et coeterno. 1. Jo. ultimo. Et simus in vero filio eius iesu christo. de quo pater dicit. Mattheus. 3. Hic est filius meus dilectus. Quare dicitur non pepercit. intelligendum est quod eum a pena non exemit. Ita culpa in eo non fuit cui parci potuisset: puer. 13. Qui percipit virge odit filium suum. Non tamen deus pater filio suo non pepercit ut ei aliquid accresceret qui est pro omnia deus peccatoris. sed propter nostram utilitatem eum passioni subiecit. Et hoc est quod subdit. Sed pro nobis omnibus tradidit. illud id est exposuit eum passioni pro expiatione peccatorum nostrorum. 1. Jo. 4. Tradidit est propter delicta nostra. Ysa. 53. Dominus posuit in eo iniquitatem omnium nostrum. Tradidit eum deus pater in mortem: eum incarnari et pati statuerat et humane eius voluntati inspirando charitatis affectum qua passionem spontaneus subiret. Unde ipse seipsum tradidisse dicit epistolam. 5. Tradidit semetipsum pro nobis. tradidit etiam eum iudas et iudei exterius aliquid operando. ut supra. 5. habitum est. Est autem notandum quod dicitur. quod etiam proprio etc. Quasi dicat. Non solum alios sanctos pro salute hominum tribulationi exposuit secundum illud Hebr. 6. Propter hoc dolui in prophetis. 2. cor. 1. Cum tribulamur pro vestra exhortatione et salute. Sed etiam proprio filium suum. In ipso autem filio dei omnia existunt sicut in primordiali preopatina causa. Col. 1. Ipse est ante omnia etc. Unde eo tradito nobis: omnia sunt data nobis. Unde subdit. Quod non etiam cum illo scilicet dato nobis omnia donavit nobis. ut scilicet omnia cedant in bonum nostrum. superiora quidem solum voluimus persone ad fruendum. rationales spiritus ad conuiuendum. omnia inferiora ad utendum non solum pro spera sed etiam adversa. 1. corin. 3. Omnia vestra sunt: vos autem christi: christus autem dei. Unde pater quod sicut in ps. dicitur. Nihil deest timentibus eum.

Lectio septima.

Quis accusabit adversus electos dei? Deus qui iustificat. Quis est qui condemnat? Christus iesus qui mortuus est: immo qui et resurrexit: qui est ad dexteram dei qui etiam interpellat pro nobis. Quis ergo nos separabit a charitate christi. Tribulatio an angustia: an fames: an nuditas: an periculum: an persecutio: an gladius? Sicut scriptum est. Quia propter te mortificamur tota die. estimati sumus sicut oves occisionis. Sed in his omnibus superamus: propter eum qui dilexit nos. Certus sum enim. quod neque mors: neque vita: neque angeli: neque principatus: neque virtutes: neque instantia: neque futura: neque fortitudo: neque altitudo: neque profunditas: neque crea-

Ad Romanos

tura alia poterit nos separare a charitate dei: que est in christo iesu dño nostro.

Post q̄ ap̄tus ostendit q̄ sancti quos deus p̄mouet hulum detrimentū pati possunt quasi a malo pene. hic ostēdit q̄ nulluz detrimentū pati possunt quasi a malo culpe. Et primo ostendit p̄positū. secundo excludit quandā obuiationem ibi. Christus iesus r̄. Circa primū considerandum est q̄ aliquis p̄pter culpaz leditur a duobus. Primo quidē ab accusatōe. secundo a iudice cōdemnate. Primo ergo ostendit q̄ nulla accusatio possit esse sanctis dei nociua. et hoc ratione diuine electionis. Qui em̄ aliquē eligit ex hoc ipso eum approbare videt. Sancti aut̄ sunt electi a deo. Ep̄. 1. Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem: vt essemus sancti. Qui accusat improbat eum quem accusat. Non est aut̄ alicuius accusatio contra dei approbationē. Et ideo dicit. Quis accusabit. s. efficacit̄ aduersus electos. i. aduersus eos quos de⁹ eligit vt sunt sancti. Unde dicit apoc. 12. Proiectus est accusator: fratrum nostrorū. Secundo ostendit q̄ nullius accusatio p̄t esse sanctis nociua. Et hoc etiam ostendit ex alto dei beneficio quo. s. de⁹ nos iustificat. q̄d q̄dē beneficiū f̄mittit dicens. Deus. s. est qui iustificat f̄m illō q̄d supra dictū est Quos vocauit hos et iustificauit. 1. cor. 6. S; iustificati estis. Cōdemnatio aut̄ contra iniustos locū habet. Quis est ergo q̄ cōdemnet iustificatos a deo? Job. 34. Ip̄o cōcedente pacem quis est qui condemnet? Deinde cū dicit. Christus iesus excludit obuiationem. postea aliquis timere ne a christo iesu aliquis accusaretur et condemnaretur tanq̄ transgressor mādati ipsius xpi. sicut et de moyse dñs dicit. Jo. 5. Et qui accusat vos moyses in quo spe ratio. Et q̄ etiam ab ipso condemnaret eo q̄ ipse est cōstitutus a deo iudex viuorum et mortuorum. vt dicit act. 10. Ipse etiam est immunis a peccato. 1. cor. 2. Qui peccatum non fecit. et ideo ydoneus videt̄ ad accusandū et condemnandū f̄m illud Jo. 8. Qui sine peccato est vestrum p̄m in illā lapidē mirat. Et tō dicit xps iesus. Quasi dicat. Nūquid christ⁹ iesus accusabit aduersus electos dei vel etiam eos condemnabit? Et ostendit q̄ nō: q̄ etiā ip̄e f̄m humanitatē suam magna beneficia satis confert sicut et f̄m suam diuinitatē. Et ponit quattuor humanitatis ipsius beneficia. Primo quidē mortē cum dicit. Qui mortuus est sc; p̄ nostra salute. 1. p̄e. 3. Christ⁹ semel p̄ peccatis nostris mortuus est. Secundo resurrectionē p̄ qua. s. nos viuificat et nūc vita sp̄iali et tandē vita corporali. T̄n̄ subdit. Qui et resurrexit vt supra. 4. Resurrexit p̄p̄t iustificationem nostram. Addit aut̄ immo. q̄ potius est nūc cōmemorandus ex virtute resurrectionis q̄ ex infirmitate passionis. 2. cor. 1. ultimo. Nam si crucifixus est ex infirmitate nostra: viuūt ex virtute dei. Tertio ipsam patris confessionem cū dicit. Qui est a dextis dei id ē in equalitate dei patris f̄m naturam diuinā et in potioribus bonis eius f̄m naturam humanā. Et hoc etiam est ad gloriā nostrā q̄ vt dicit Ep̄. 2. Cōsedere nos fecit in celestibus in christo iesu. Inquantū em̄ nos membra eius sum⁹ nos in ipso deo patri cōsedemus. Apoc. 3. Qui vicerit dabo ei sedere meū in throno meo sicut ego vici et sedi cum patre meo in throno eius. Quarto interpellationē eius cū dicit. Qui etiā interpellat p̄ nobis quasi aduocatus n̄r̄ crist⁹. Jo. 2. Aduocatū habemus apud patrē: iesu xpm. Ad officium aduocati p̄tinet non q̄ accusat vel condemnet s; magis accusatorē repellat et cōdemnationē impediat. Dicitur aut̄ p̄ nobis interpellare dupliciter. T̄no mō p̄ nobis orando f̄m illud Jo. 17. Non p̄ his ergo tantuz sc; ap̄ta sed his qui credituri sunt p̄ verbuz eorū in me. Nūc autē eius interpellatio p̄ nobis est voluntas ipsius de ve

stra salute Jo. 17. Volo vt vbi sum ego et illi sint mecum: Alio modo interpellat p̄ nob̄ humanitatē p̄ nobis assumptaz et mysteria in ea celebrata conspectui paterno representando. Heb. 9. Introiuit in ipsum celum vt appareat nunc vultui dei p̄ nobis. Deinde cum dicit. Quis ergo nos separabit et. Infert cōclusionē ex dictis. Et quia hec conclusio quasi incredibilis videt̄ inexpertis: p̄ponit eam p̄ moduz questionis. Unde tria facit. primo p̄ponit questionem. secundo ostendit necessitatē questionis p̄ponite ibi. Sicut scriptū est r̄. tertio ponit solutionē ibi. In his omnibus r̄. Potest aut̄ hec questio ex premissis duplici ratione concludi. Primo quidē sic. Tot beneficia sunt nobis diuinitus collata et tam efficacit̄ vt nullus contra ea possit. Sicut aut̄ predicta beneficia ad hoc r̄dunt vt nos simus in charitate radicati et fundati. vt dicit ep̄. 3. Quis ergo nos separabit a charitate christi? qua sc; xpm diligim⁹ et primū. f̄m q̄ ipse precepit. Jo. 13. Mandatū nouum dō vobis r̄. Alio modo sic. Dictum est q̄ magna beneficia deus sanctis suis confert ex quorū consideratio ne adeo charitas christi i cordibus nostris feruet q̄ nihil eam extinguere potest. Can. ultimo. Aquę multe non poterūt extinguere charitatē. Proponit aut̄ mala p̄ quorū passionem aliquis credi posset vt charitatem christi deferreret. Et primo ponit ea que p̄tinet ad vitā. secundo id q̄d p̄tinet ad mortē. Circa vero ea que in vita iminent sunt simenda. primo ponit mala presentia. secundo futura. Circa presentia vero primo ponit ea q̄ p̄tinet ad tolerantiaz malorum. secundo ea que p̄tinet ad defectū honoruz. Mala aut̄ p̄p̄ta considerari possunt dupliciter. T̄no mō f̄m q̄ sunt in patiente qui dupliciter ab eis affligit. s. exterius f̄m corpus. Et ad hoc p̄tinet tribulatio. Dicit em̄ a tribulis que sunt herbe p̄gitiue. Sen. 3. Spinas et tribulos germinabit tibi. Unde aliq̄s tribulati dicit cū exterius pungit. Nec t̄n̄ p̄pter hoc iusti vincunt. Dulce tribulationis iustorum et de his omnibus liberabit eos domin⁹. Affligit etiam homo ab eis p̄ interiozem anxietatem cordis dum sc; aliquis non videt quo diuertat vel q̄ modo euadat. Et quantum ad hoc subdit. An angustia? Dan. 13. Angustie mihi sunt vndiq; et quid eligā ignoro. Alio mō huiusmodi mala considerari possunt f̄m q̄ sunt in agente. Et quantum ad hoc subdit. An p̄secutio? Quis em̄ p̄secutio ad hoc p̄p̄t p̄tinet videat̄ q̄ aliquis alium p̄secutio effugando. f̄m illud Mat̄. 10. Si vos p̄secuti fuerint in vna ciuitate: fugite in aliam: tamē cōmuniter p̄secutio accipi p̄t. p̄ infictione cuiuslibet nocumēti. ps. Multi p̄sequunt me qui tribulant me. Deinde ponit mala q̄ p̄tinet ad subtractionē honorū que sunt necessaria vite. s. cibus et vestimenta f̄m illud. 1. Ti. 6. Habete alimenta et quibus tegamur his contenti simus. Ad subtractionē aut̄ cibi p̄tinet fames. T̄n̄ subdit. An fames Ad subtractionē autē vestitus p̄tinet nuditas. Unde subdit. An nuditas. 1. cor. 4. Usq; in hanc horā esurim⁹ et sitimus: et nudi sumus. Quantum ad mala futura subdit. An periculum. s. imminens in futurū. 2. cor. 12. Periculis fluitum periculis latronū. Quantum aut̄ ad mortē subdit. An gladi⁹. Heb. 11. In occisiōe gladii mortui sunt. Deinde cum dicit. Sicut scriptū est r̄. ostendit huius questionis necessitatē p̄ hoc q̄ dicit q̄ sanctis omnia ista iminebant patiēda p̄pter christi charitates. Et inducit versus psalmiste quasi in persona martyri p̄posita. In quib⁹ primo ponit causam passionis. Martyr em̄ non facit pena sed causa vt dicit aug. Unde dicit. p̄p̄t te Mat̄. 30. Qui perdidit atam suam. i. vitam p̄pter me inueniet eam. j. p̄e. 4. Nemo vestrū patiat vt fugat aut homicida. Si aut̄ vt christianus nō erubescat. Patit aut̄ p̄pter christum non solum qui patit p̄pter fidem christi: sed etiam q̄

panis p quocunq; iusticie opere p amore christi. **Matth. 5.**
Beati qui psecutione patiunt ppter iusticiam. **Secundo**
 ponit grauitate passionis cum dicit. **Mortificamur** id est
 morti tradimur. **Beater. 7.** Traditi sumus ego et popul⁹
 meus vt coteramur et ingulemur et pereamus. **Tercio** cō-
 tinuitatem psecutionis cum dicit. **Tota die** id est p totū
 tempus vite. **2. corin. 4.** **Semper** nos q̄ viuimus in mor-
 tem tradimur ppter iesum. **Quarto** promptitudinē ptes-
 quentū ad occidendū cum dicit. **Estimati** sumus vt oues
 occisionis. **i.** deputate vt occidant in macello: que cuz stu-
 dio occidunt. Ita et sancti ex pposito et cum studio occide-
 bant. **Jo. 16.** **Venit** hora vt omnis qui interficit vos arbi-
 tretur obsequiū se prestare deo. **2. a. 11.** **Pasce** pecora ocs-
 isionis que q̄ possederant occidebant. **Deinde** cum di-
 cit. **Sed in his omnibus.** soluit questionē. **Et primo** ppo-
 nit solutionē viceus. **Sed in his omnibus.** s. malis que
 supra posui speramus dum scz circa omnia illibata cha-
 ritate seruam⁹. **Sp. 10.** **Certamē** forte dedit illi vt vin-
 ceret. **Et hoc** non nostra virtute: sed p auxiliū christi. **Uñ**
 subdit. **Propter** eum qui dilexit nos. **i.** ppter eius auxili-
 um vel ppter affectum quem ad eum habemus non quasi
 nos primo dilexerim⁹ euz: s; qm̄ ipse p̄or dilexit nos vt di-
 citur. **1. Job. 4.** et **1. corin. 14.** **Gratias** deo q̄ dedit nobis
 victoriam p iesum christū. **Secundo** ibi. **Certus** sum. ma-
 nifestat solutionē ostendens inseparabile esse sanctorū cha-
 ritate. **Et primo** ostendit q̄ non potest separari a creatu-
 ris que sunt. **secundo** q̄ nec etiā a creaturis que non sunt
 sed esse possent ibi. **Neq;** creatura alia. **Circa** primū duo
 facit. **primo** ponit ea que sunt in hōe dicens. **Certus** suz
 est q̄ neq; mors que est precipuū inter terribilia. neq; vi-
 ta que est precipuū inter appetibilia scz poterit nos sepa-
 re a charitate dei. **infra. 14.** **Sive** viuimus domno viuim⁹
 sive morimur dño morimur. **In** his autē duob⁹ inclu-
 duntur omnia q̄ supra posuit. **nam** sex precedentia p̄tinēt
 ad vitam. **vnū** autē scz gladius p̄tinēt ad mortē vt supra
 dictū est. **Deinde** ponit ea que sunt exterius in ter que pri-
 mo ponit spūales creaturas dicens: **Neq;** angeli qui scz
 sunt minores deputati ad custodiāz hoim̄ singulorū. **ps.**
Angelis suis mandauit de te. **Neq;** principar⁹ scz q̄ sunt
 deputati ad custodiāz gentiū. **Dan. 10.** **Hunc** reuertit vt
 p̄liet aduersus principem persarū. **Cum** em̄ egredieret
 apparuit princeps grecorū veniēs et nemo est adiutor me-
 us nisi michael noster princeps. **Addit** autē neq; virtutes
 Quē est supremus ordo ministrantiū. **Luc. 21.** **Virtutes**
 celozū mouebunt. **Potest** autēz hoc intelligi dupliciter.
Uno modo de malis angelis qui contra sanctos decerāt
Ep̄. 6. **Non** est nobis colluctatio aduersus carnē et san-
 guinem: sed aduersus principes et potestates. **Alio** modo
 potest intelligi de bonis. **Et** fm̄ hoc vt **Chrysostom⁹** dic
 in libro de cōpunctione cordis: **Hoc** dicebat non q̄ ange-
 li affectare possent aliquando eum a x̄po separare sed etiā
 ea que sunt impossibilia verbigratia fieri posse dixit ma-
 gis q̄ se ab amore x̄pi seungi. vt p hoc quanta in eo vis
 esset diuine charitatis ostenderet. atq; omnibus ante ocu-
 los poneret. hic em̄ amantium mos est vt amorem suum
 silentio tegere nequeant. sed necessarijs suis et caris esse
 runt et produnt et flāmas suas intra pectus cobibere non
 possunt. **Enarrant** ea frequentius vt ipsa assiduitate nar-
 randi amoris sui solacium capiant: et refrigeria immēsi ar-
 doris assumant. **Sic** ergo facit beatus hic eximius ama-
 tor x̄pi omnia que sunt et que erūt queq; accidere possunt
 et que omnino non possunt simul vno sermone complecti.
Et simile est qd̄ dicit **Gal. 1.** **Licet** nos aut angelus de ce-
 lo euangelizet vobis p̄ter q̄ euangelizauit vobis ana-
 themata sit. **Deinde** ponit etiam creaturas sensibiles q̄z
 duplicē diuersitatē ponit. **primo** qd̄ fm̄ tempus q̄ diuersi-

ficatur fm̄ p̄sens et futurū. **Unde** dicit. **Neq;** instantia id
 est presentia siue dolorē siue delectationē inferant. **2. cor.**
4. **Non** cōtemplantib⁹ nobis ea que vident. **Addit** autē.
Neq; futura quoz nec timor: nec desiderū potest nos sepa-
 rare a christo. **Unde** ipse dicebat. **Act. 21.** **Ego** non soluz
 alligari sed et mori in hierusalē paratus sum ppter nomē
 dñi iesu. **Deinde** ponit diuersitatē sensibiliū creaturaz
 ex parte magnitudinis. et primo tāgit magnitudinē virtū-
 tis cuz dicit. **Neq;** fortitudo id est neq; creatura fortis po-
 test me separare a christo puta fortis ignis aut fortis aqua
 qz vt cañ. 8. dicit. **Fortis** est vt mors dilectio. **Deinde**
 ponit magnitudinē dilectionis describēs eam fm̄ ea q̄ p-
 prie conueniunt corporibus. s. altum et pfundū. **Unde** di-
 cit. **Neq;** altitudo ex qua scz alijs mibi minaret p̄cipituz
 sicut dicit **Luc. 4.** **Quixerūt** iesus vsq; ad sup̄clliū mō-
 tis vt precipitarent eum. **Neq;** profundū in quo aliqua
 submersione minaret. **ps.** **Infixus** sum in limo pfundi.
Possunt etiam hec tria ad res humanas referri. **Tripli-**
citer em̄ aliquis homo posset a deo aliquē auertere. **Uno**
 quidē mō cogendo p fortitudinē. **S; sicut** dicit. **1. Reg. 2.**
Non est fortis sicut deus noster. **Secundo** stupefacien-
 do p altitudinē auctoritatis. sed de deo dicit in ps. **Tu**
 solus altissimus sup omnē terram. **Tercio** seducendo per
 profundū sapientie. sed de deo dicit **Job. 11.** **Profundior**
 inferno. et vnde cognosces? **Possunt** etiā hec duo altitu-
 do et profundū ad prospera et aduersa referri fm̄ illud. **2.**
corin. 6. **Per** arma iusticie a dextris et a sinistris. **Vel** fm̄
Chrysostomū in libro de cōpunctione cordis. q̄ ait al-
 titudo et profundū nō mibi aliud indicare vidēt q̄ regnū
 celozū et gehennā. **Quasi** dicat. nec si a regno decidere
 me necesse sit aut etiam in gehennā trahi p x̄po: nec hoc
 quidē mibi metuendū est. **Quantū** autē ad ea que nō sunt
 s; possūt eē subdit. **Neq;** creatura alia qd̄ vtiq; fm̄ **Chry-**
sostomū de his dicit que non sunt. quasi illi non sufficiāt
 omnia que sunt sed illa que non sunt puocat quodā mos-
 do ad certamen. **Nihil** inquit istoū poterit nos separare
 a charitate dei. **1. corin. 13.** **Charitas** nunq̄ excidit. **Que**
 quidem charitas dei est in christo iesu dño nostro. qz scz p
 eum data est nobis inquantū spiritū sanctum nobis dedit
Luc. 12. **Ignem** veni mittere in terrā et quid volo nisi vt
 accendat. **Sed** cum scriptū sit **Eccl. 9.** **Nescit** homo vtz
 amore vel odio dignus sit sed omnia in futurū seruant in
 certa. quid est hoc qd̄ dicit se esse certū q̄ nihil possit eum
 a charitate separare. **Ad** qd̄ dicit potest q̄ ap̄lus nō loquī-
 tur singulariter de seipso: sed loquit in persona omniū p̄-
 destinatorū de quibus ppter certitudinem p̄destinatiōis
 annunciat q̄ nihil eos a charitate possit separare. p̄t etiā
 ista certitudo causari ex virtute charitatis que quantum in
 se est ab aliquibus non potest superari cum deum super
 omnia viltgāt. **Quā** autē aliquis interdum a charitate rece-
 dat non est ppter defectū charitatis: sed ppter defectum
 liberi arbitrii. **Si** autē ap̄lus hoc dicit de seipso de hoc cer-
 tus esse non poterat nisi forte p reuelationē qz dicit est ei
 Sufficit tibi gratia mea. **2. corin. 12.** **nam** quantū ad pos-
 sibilitatem liberi arbitrii ipse alibi dicit. **1. corin. 9.** **Ne** for-
 te cum alijs predicauerim ipse reprobus efficiar.

Incipit capitulū nonum.

Ueritatem dico in christo non me-
 ritor. testimoniu phibente conscie-
 tia mea in spū sancto. qm̄ tristitia
 mihi magna est et cōtinuus dolor
 cordi meo. **Op**rabam ego ip̄e anathema esse
 a x̄po p fratrib⁹ meis qui sunt cognati mei
 f ij